

TOÑE ZORKO

(RAZISKOVALNA NALOGA)

MENTORICA:
MILENA JURGEĆ

OSNOVNA ŠOLA VOJNIK
1998

AVTORICE:
BRONJA KOŽEL 8.A
BREDA ŠPEGLIČ 8.A
POLONA PRELOŽNIK 8.A
LEA JURGEĆ 6.C
URŠKA JURGEĆ 4.C

KAZALO:

POVZETEK	2
UVOD	3
ŽIVLJENJEPIS	4
TONE ZORKO - UČITELJ	8
TONE ZORKO - SLIKAR	9
TONE ZORKO - REŽISER IN IGRALEC	12
VES TA SVET JE ODER	30
TONE ZORKO - ČLAN VOJNIŠKEGA SOKOLA	48
BESEDA PRIJATELJEV	54
ZAKLJUČEK	56
LITERATURA IN VIRI	57

POVZETEK

Tone Zorko je zelo zanimiv človek, znan pri Vojničanih, saj je poučeval v osnovni šoli, znan po delu v sokolskem društvu, po čudovitih režijah iger v vojniškem in drugih kulturnih društvih ter po slikah, ki krasijo marsikateri dom.

Zelo dobro se spominja svojih vrstnikov in sodelavcev, če kdo potrebuje podatke o njih, ga obišče in zve, kar želi.

Za delo smo uporabili metodo razgovora s Tonetom Zorkom, z ženo Marijanou in njegovimi sodelavci oz. prijatelji, ki ga obkrožajo.

Poiskali smo zapiske o delu Toneta Zorka.

UVOD

Vojnik je kraj, kjer je bila nekoč zelo živa kulturna dejavnost. Igre, ki so se vrstile na domačem odru, so navdušile množice obiskovalcev. Vedno znova so se našli ljudje, ki so igrali. Njihov režiser je navduševal, vendar ga je doletela velika neprijetnost - prometna nesreča. Ta je povzročila prenehanje dela dramske skupine, ki je bila v kraju zelo priljubljena. Zavladalo je mrtvilo. Pred nekaj meseci se je v Vojniku razširila prijetna novica, da Tone Zorko spet pripravlja igro, v kateri bodo igrali znani Vojničani. Z veseljem smo se odločili, da ga obiščemo in zapišemo podatke iz njegovega življenja, da bodo ostali v spomin našim potomcem. Prepričani smo, da nam bo pri tem pomagala tudi žena Marijana in sin Lucijan.

ŽIVLJENJE PIS

Tone Zorko se je rodil 18. septembra 1911 v Kamniku. Mati Franja in oče Anton sta bila ponosna na svoje male junake Jelko, Majdo in Toneta. Živeli so pod čudovitimi Kamniškimi Alpami, ki so pustile svoj odsev tudi v Tonetovi duši.

Mati je bila v mladosti igralka v Trstu, vendar se je kasneje na očetovo željo odpovedala igralstvu in se posvetila družini. Sposobnosti igranja so prešle na malega Toneta, to pa niso bile edine sposobnosti.

Tone je pridno obiskoval šolo in končal višjo pedagoško šolo - likovna smer - v Zagrebu. Leta 1933 je prišel v Vojnik. Poučeval je, postal je član Sokola, telovadil, režiral ipd.

6. aprila 1941 so ga ujeli Nemci in poslali v taborišče Offlag VI-B Dossel v Westfaliji. Tam je bil čas za opazovanje ljudi, s katerimi je skupaj živel. Priključil se je tudi pevskemu zboru vojnih ujetnikov in si natak način krajšal čas. Takrat je spoznal, kaj pomeni beseda kruh. Za cel dan so dobili tanko rezinico kruha in obrok kuhanе svinjske repe. Še bolj pa so pogrešali tobak in so se zanj odpovedali celo kruhu.

Jeseni leta 1941 so Slovence izpustili iz taborišča. Odšel je v Zagreb, kjer je dobil hrvaško državljanstvo. Maja 1942 je pobegnil v Paračun v Srbijo, kjer so kot izseljenci živelji njegovi starši. Zaposlil se je v tovarni stekla, kjer je delal kot brusilec in konstruktor.

Ker ni mogel sprejeti diktatorskega režima, se je oktobra 1944 vključil v I. Krajinsko brigado. Postal je član kulturniške skupine, kot režiser, igralec, pevovodja, prevajalec in novinar.

Izdajali so Zidne novice, propagandne lepake. Njegov sodelavec je bil tudi Vojničan Miloš Lapajne.

Takoj po ustanovitvi jugoslovanske armade je postal kapetan. Po vojni je prišel kot učitelj v Šoštanj. Ko so nemški vojaki zapuščali slovensko ozemlje, so iz svojih nahrbtnikov metali odvečne stvari, ki so jih ovirale. Tone je med njimi našel čudovito ikono črne Matere božje. Z veliko spoštljivostjo jo je spravil in dal sinu v varstvo za prihodnje rodove.

TONE ZORKO Ž ŽENO MARIJANO IN SINOM LUCIYANOM

Leta 1946 je prišel v Celje, kjer se je priključil celjskim gledališčnikom. Delali so v sedanjih prostorih kina Metropol, nato pa v kinu Dom. Kulise in ostale pripomočke so z vozičkom prevažali po Celju. Pripomogel je k ustanovitvi ljudskega gledališča Delavski oder, ki se je kasneje preimenoval v Amatersko gledališče Železar Celje - Štore.

Leta 1950 je bilo ustanovljeno Mestno gledališče v Celju. Tone Zorko si je nabiral prakso v ljubljanski Drami, nato pa 1950 postavil na oder celjskega gledališča delo Mire Pucove Operacija.

Leta 1952 se je odločil, da ostane še naprej učitelj, pa čeprav ni poučeval izključno svojega predmeta, je pa spetno izkoristil svoje sposobnosti, saj je izdeloval učila, da so učenci lažje razumeli snov. S sodelavci se je zelo dobro razumel.

Leta 1966 se je vrnil k materi, ker je po ločitvi ostal sam. Leta 1969 se je upokojil in se preselil k amaterski igralki Marijani Vrečko v Arclin, ki je sicer 40 let mlajša, vendar imata skupaj sina Lucijana, ki se je rodil leta 1973. Tone in Marijana sta se poročila in praznujeta že petindvajseto obletnico poroke. Poročila sta se v Slovenskih Konjicah na semanji dan, na sredo.

Tone ima dva sinova in sicer Antona iz prvega zakona, ki je rojen 30.12.1941 in Lucijana iz tretjega zakona, ki je rojen 18.12.1973, torej oba sta rojena decembra, pa še poročil se je decembra.

Poškodbe v prometni nesreči so povzročile premor v njegovem delu, vendar v zadnjih mesecih spet nastaja odrsko delo.

Tone Zorko živi v zanimivi hiši, ki je preurejena v gostilno pri Olčjek, zanjo pa skrbi sin Lucijan. Vedno si sprejet prijazno, čeprav v kotičku kraljujejo kameleoni.

V IN PRED OŠTARIJO OLČJEK V ARCLINU 21

TONE ZORKO - UČITELJ

Končal je višjo pedagoško šolo v Zagrebu. Na šolska leta ima lepe spomine. Prepričan je, da so morali nekoč znati več kot danes. Poučeval je vse predmete. Njegovi učenci se ga spominjajo kot strogega a priljubljenega učitelja, ki je brez težav razlagal snov, saj mu je pri tem pomagala njegova risba, slika; sam je izdeloval učila. S sodelavci se je odlično razumel, čeprav so bili različnih nazorov, vendar to jih ni obremenjevalo. Drug drugim so pomagali po svojih močeh. Tudi inšpektorji so ga zelo cenili.

TONE OB PRIHODU V
VOJNIK

TONE ZORKO - SLIKAR

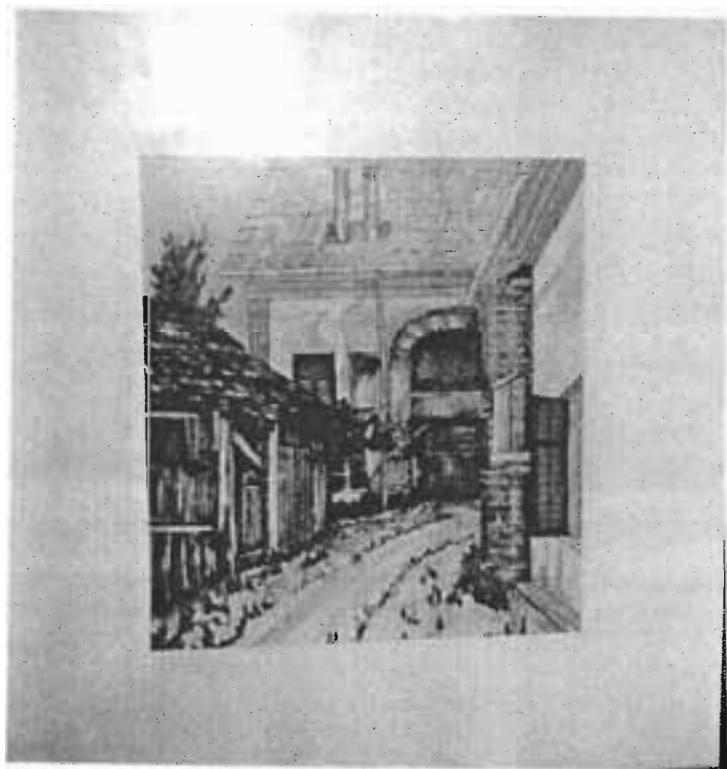
Kulturniški delavec širokega spektra, kot je Tone, zlahka najde poti za svoje izražanje. Do likovnega izražanja je imel že od nekdaj poseben odnos, vedno je rad risal in slikal. V Vojniku je ustanovil likovno sekcijo v okviru KUD France Prešeren.

Pripravili so skupne razstave. Svoje likovno izražanje pa je usmeril tudi v oblikovanje in izdelovanje zanimivih lutk, ki so bile plod njegove domišljije, prav tako pa tudi vsebina igric. Lutkam je posvečal še posebno pozornost.

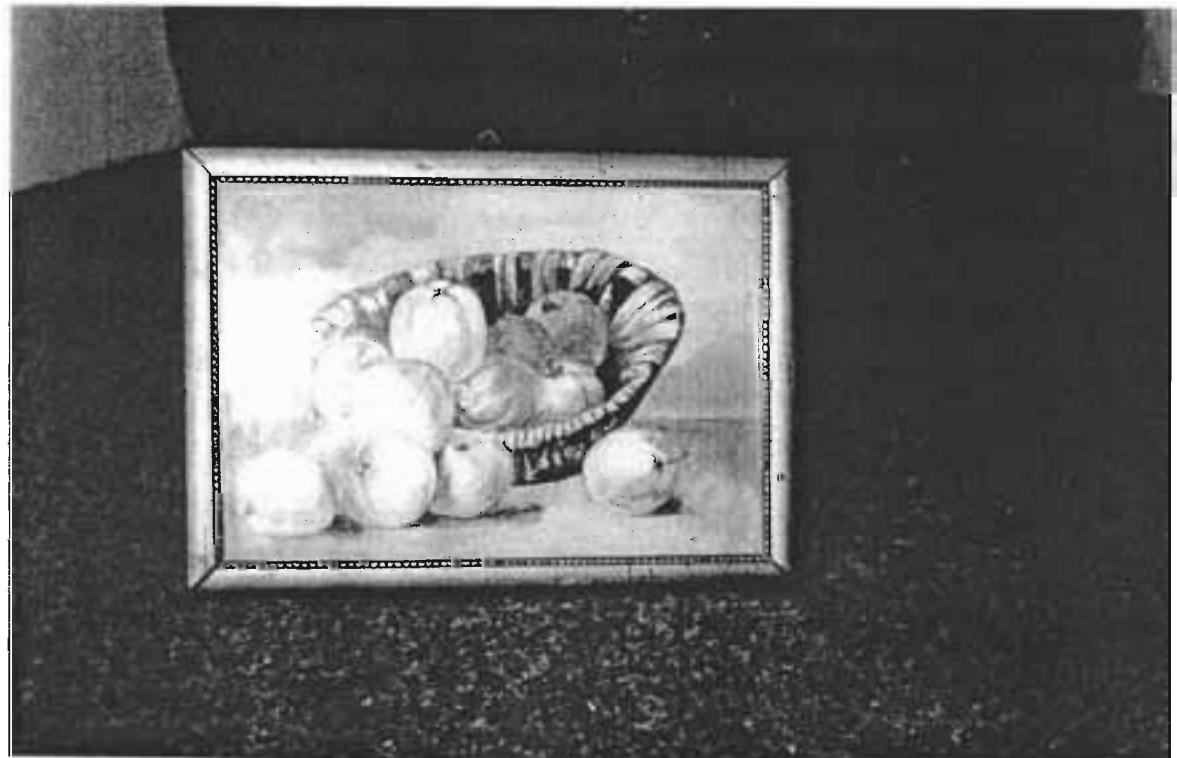
Sam zase pravi, da je realist. Naravo je treba prikazati takšno, kakršna je, naravno. Tudi človek naj bo realen. Ne mara kičastih dodatkov. Njegova likovna dela so razsejana po slovenskih domovih, kamor so prišla predvsem kot darila in spominki. Likovna sekcijsa v KUD France Prešeren trenutno ne deluje več.

PRI USTVARJANJU

DOMAČE DVORIŠĆE

TONE ZORKO - REŽISER IN IGRALEC

Tone Zorko je bil in ostaja režiser. Režiral je preko petdeset del, kar mu je vzelo veliko prostega časa, saj je samo z režijsko knjigo najmanj tri mesece intenzivnega dela.

Naštejemo naj samo pomembnejša dela:

- pred vojno v Vojniku:

Vesela božja pot

Bratje sv. Bernarda

Deseti brat

Konjeniška patrulja

Mati

Sin

- režije v profesionalni ustanovi:

Jakob Ruda

Operacija

Siromakovo jagnje

- v ljubiteljskih društvih:

Dr

Dom Bernarde Albe

Pygmalion

Kranjski Komedijanti

Veseli dan ali Matiček se ženi

- v Vojniku po vojni:

Sluga dveh gospodov

Raztrganci

Vozel

Skupno stanovanje

Naši trije angeli

Zakonski vrtiljak

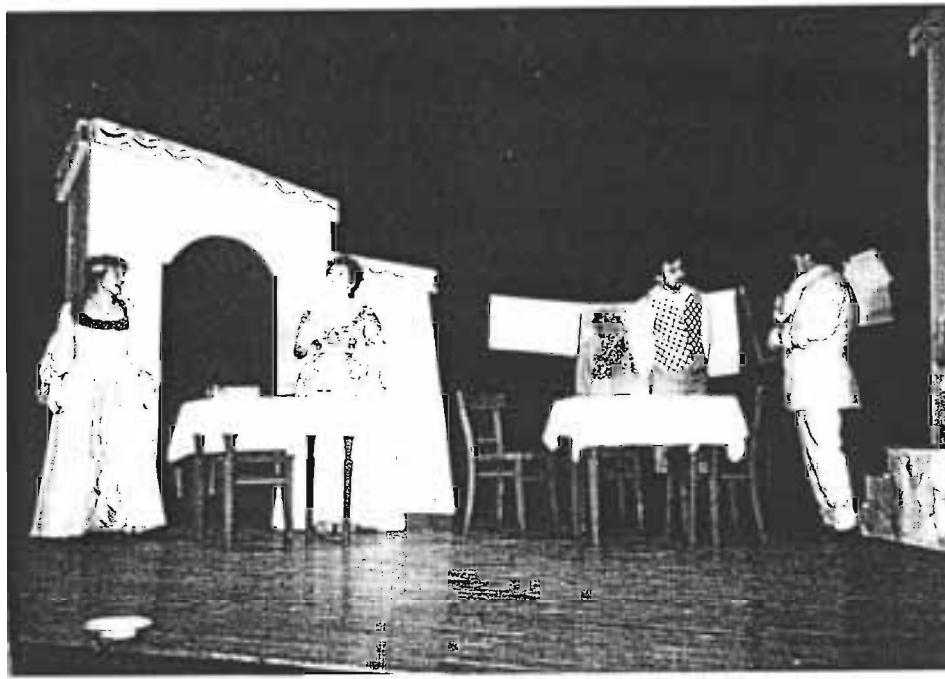
Sem ter tja

TONE VIGRI PYGMALION

**Robinzoni
Krčmarica Mirandolina
12 porotnikov**

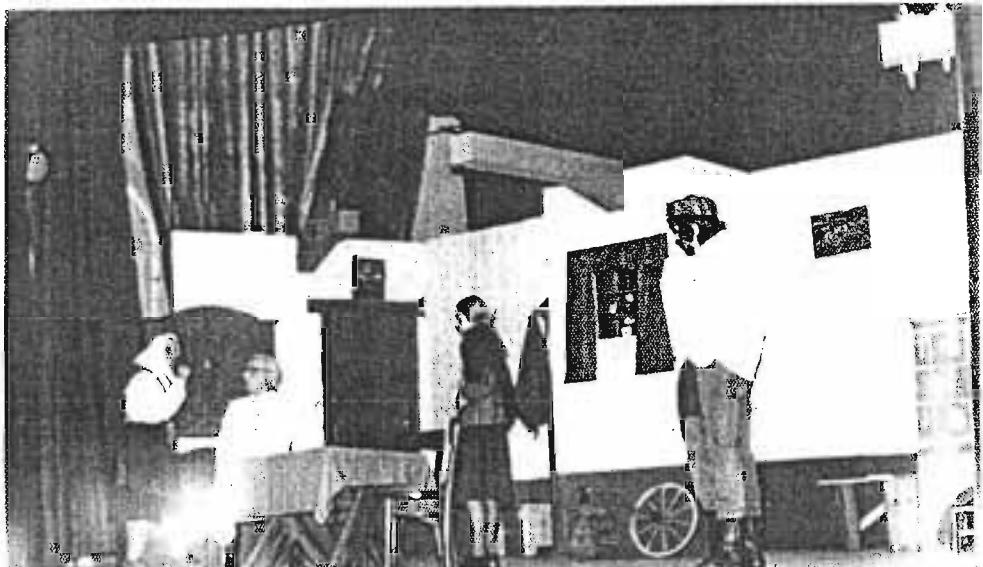
pomagal je pri izdelavi scen, delal in oblikoval je plakate, režiral in igral.

KRČMARICA MIRANDOLINA

RAT TRAP CAGE

SLAVNOSTNA OTVORITVENA NOVEGA CELJSKEGA GLEDALEŠČA

MESTNO GLEDALIŠČE V CELJU VNOVIC DNEVILJA CELJSKE GROFE DRAME
BRATKA KREFTA, IZ ŽIVLJENJA SREDNJEVEŠKIH FEUDALCEV. KATERIM SO
TELAČANILI NASI PREDUNINI IN TO KOT PRVO PREDSTAVO V SVOM NOVI GLE-
DALIŠNIHISTORIČNO PREMIERO V SEZONI DEVETNAJST STO DVAINPET-
DESET - TRIINPETDESET - HERMANA IGRA FEDOR GRADISNIK, FRIDERIKA
BERT SÖTTLER, BARBARO NADA BOŽIČEVA, ULRIKA JANEŽ SKOF, VERONIKO
BOGDANA VREČKOVA, JČSTA MILAN BREZIGAR, PATRA GREGORJA PETER BO-
BIC, PICCOLOMINIJA LOJZE DRENovec, SOBNICA VLADIMIR NOVAK, PRAVDA-
ČA GUSTAV GROBELNIK, OROŽARJA VINKO PODGORŠEK, PADARJA ČVETKO
VERNICK, PEKA TONE VRASL, TRGOVCA TONE ZORKO IN OMARDIJANA AVGUST
SEDEJ - REĀLIJSKO VODSTVO JE IMELA BALPINA BATTELINO-BARANOVICEVA,
INSCEANATOR JE IMENIR ARHITEKT MILOŠ HOVINEC IN KOSTUMOGRAF MIA
JARCEVA - SCENSKO GLASBO JE ZLONIL MIKO UKMAR - PLES JE NAŠTUDI-
RAL MAKS KIRBOS - SODELUJEJO MARIJA GORŠIČEVA, NEDA ŠIRNIKOVÁ, ZO-
RA CERMINKOVÁ IN VEC NEPOKLJIVIH IGRALK TER IGRALCEV - INSPICIENT
JE VINKO PODGORŠEK, SUFLERKA TILKA SVETELSKOVA, RAZSVETLJIVO VO-
DI BOGO LES, LASULJAR JE VINKO TANJSEK IN ČDRSKI MOJSTER FRANJO CE-
SAR - SCENO JE PRIPRAVILO TEHNICO OSËBJE GLEDALIŠČA POD VODSTVOM
FRANJA CESARJA, KOSTUME PA POD VODSTVOM AMALIE PALIRJEVE IN JO-
ŽETA GOBCA

SLAVNOSTNA OTVORITVENA PREDSTAVA ZA POVABLJENE GОСТЕ IZ VSE JU-
GOSLAVIJE V SOBOTO, DEVETEGA VELIKEGA TRAVNA DEVETNAJST STO TRI-
INPETDESETEGA OB DEVETNAJSTI URI * UVODNO BESEDO GOVORITA PRED-
SEDNIK MESTNEGA LJUDSKEGA ODBORA CELJE RIKO JERMAN TER DRAMA-
TURG IN UMETNISKI VODJA GLEDALIŠČA LOJZE FILIPIC

PREMIERA V NEDELJO, DNE DESETEGA VELIKEGA TRAVNA DEVETNAJST STO
TRIINPETDESETEGA OB DVAJSETI URI

LJUDSKA REPUBLIKA SLOVENIJA
NESTNI LJUDSKI ODBOR CELJE
Izvršilni odbor

Celje, 6.XII.1950.

I/1 štev. 1160/1

Na podlagi člena 91 ustave LRS in čl. 34 t. 9 in 58 t. 1C. Splošnega zakona o ljudskih odborih izdaja Nestni ljudski odbor na svojem VIII. rednem zasedanju

o d l o č b o

o ustanovitvi Nestnega gledališča v Celju.

1. člen

Ustanovi se gledališče z imenom "Nestno gledališče" v Celju, ki bo pod splošnim vodstvom in nadzorstvom poverjeništva za prosveto in kulturo MLC Celje.

2. člen

Gledališču načeljuje upravnik, ki ga imenuje Izvršilni odbor MLC Celje.

Umetniško osebje I. in II. vrste imenuje in sprejema v službo predsednik IO, osebje III. in IV. vrste pa imenuje in sprejema v službo upravnik ob soglasju poverjenika za prosveto in kulturo MLC.

Umetniško osebje se sprejema v službo glede na naloge, ki jih ima gledališče v zvezi z načrtom svojega umetniškega delovanja.

3. člen

Financiranje gledališča se vrši po lastnem predračunu dohodkov in izdatkov, ki gre v proračun dohodkov in izdatkov poverjeništva za prosveto in kulturo MLC.

4. člen

Gledališče posluje kot gospodarska ustanova po 30. članu osnovnega zakona o proračunu.

5. člen

Šrpanje proračunskih kreditov predlaže in odstrava upravnik, ki je nosilec kreditov, kot odredbodajalec pa nastopa poverjenik za prosveto in kulturo MLC oziroma za večje zneske in za nabavo inventarja pa predsednik IO.

6. člen

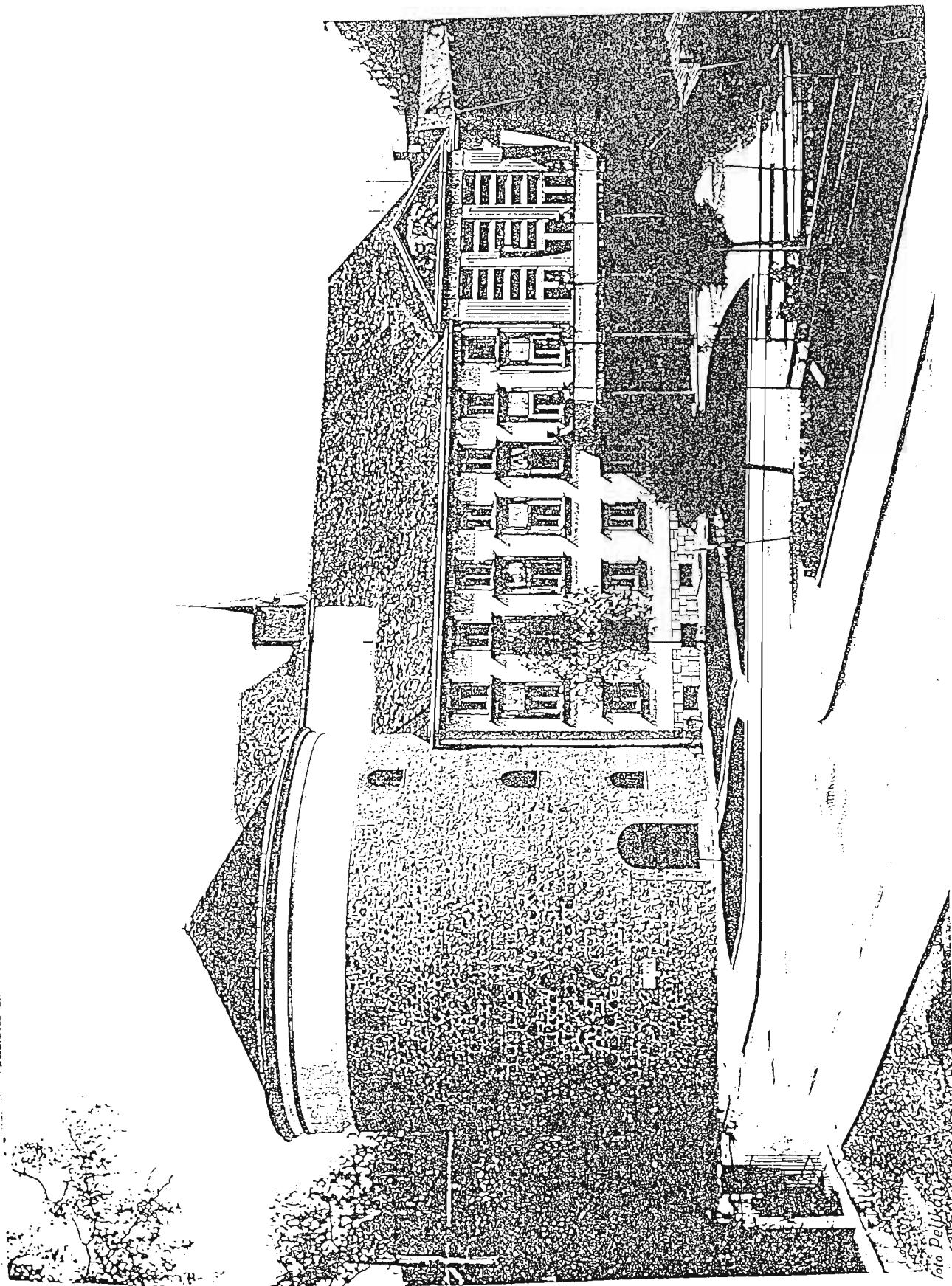
Natančnejše predpise o ustroju in poslovanju gledališča izda poverjeništvo za prosveto in kulturo MLC.

7. člen

Ta odločba dobi veljavo takoj.

Predsednik zasedanja:

Predsednik IO:

Novo církevního neskorají 1953.

foto Peška

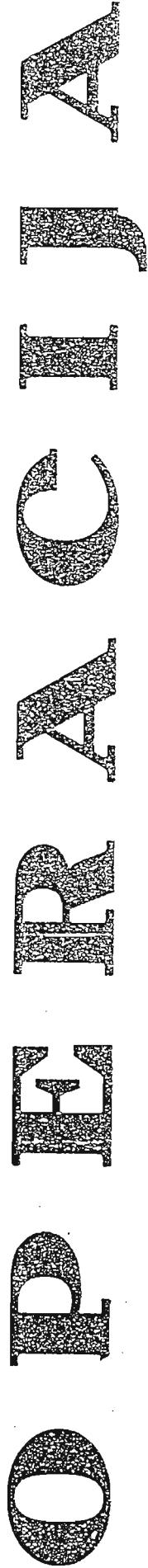
Mestna gledališče Celje

Sezona 1950 — 1951

SREDA 21. marca 1951 ob 20

ČETVERČEK 22. marca 1951 ob 15
Predstava za celjsko srednješolsko mladino

Mira Pucova:

Režiser: Tone Zorko

Scena: Vlado Kriavec

NASTOPIJO:

Dr. Ratek, šef na kirurgiji	Franc Mirnik
Dr. Matija Donat, njegov asistent, volontir	Janez Štok
Anton Klavora, župnik v bolnišnici	Milan Furman
»Kostja« ilegalec	Peter Božič
Dr. Vera Romilova, zdravnica na interni	Nada Božičeva
Dr. Tinec Permetova, stažistka na kirurgiji	Bogdana Vrečkova
Sestra Kanizija, sestra na kirurgiji	Zora Červinkova
Sestra Serafina, instrumentarka na kirurgiji	Mirija Gorščevna
I. Vojak voške straže	Franc Cesar
II. Vojak voške straže	Franc Klobučar
Strežnik	Ivan Jeram

Godi so leta 1942 v slovenskem mestu pod italijansko okupacijo. — Režiser-Asistent: Milan Furman. — Sepetalka: Tillen Svetelšek. — Odlrski mojster: Franjo Cesar. — Gledališki frizer: Riko Grobelnik. — Razsvetljava: Ivo Umek.

Produja vstopnic od ponedeljka dalje od 16. do 18. ure

MESTNO GLEDALIŠČE CELJE

Gledališki list 1950 - 1951

Mira Pucova

OPERA CIJ A

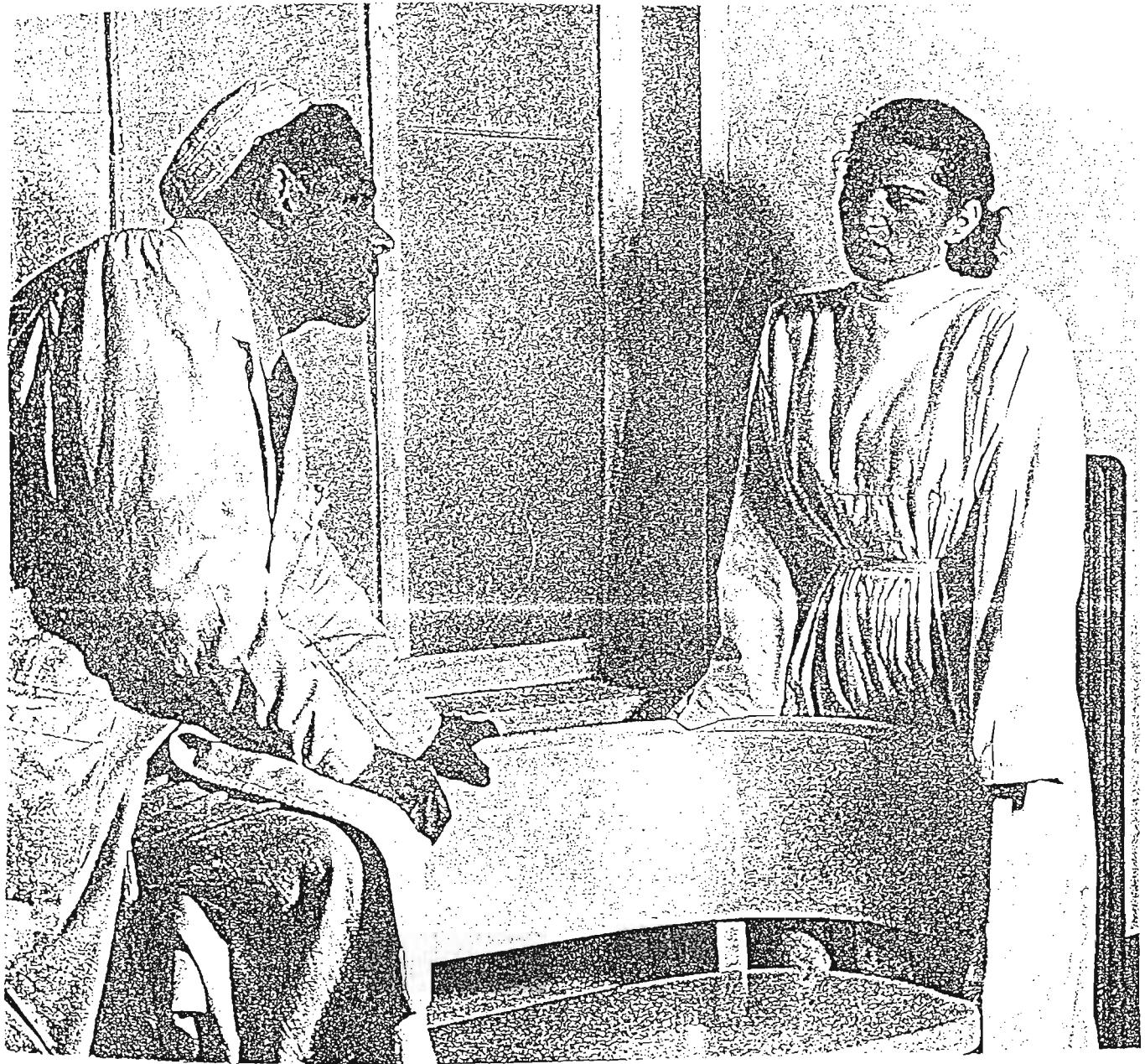
Drama

„Kaj umreti, živeti je
treba za druge; in to
je včasih malo teže.“

II. dejanje

PREMIERA: sobota 17. marca 1951 ob 20

OPERACION

MIRA PUCOVA

Štefanec - Ivan - delo
Oblike - Miran - Štefanec 2.
Operativni sekretar - Sava
Plakati - Svetelin
Človek - Josko

OPERACIJA

DRAMA

V TREH DEJANJIH

Renčar:

Mr Horacee Shaeffer
in Coffe Try Resale.

H. S. R. — Belo

RENTJSKA KNJIGA

1950

SLOVENSKI KNJIŽNI ZAVOD V LJUBLJANI

Režisér: Zdeněk Tönn | Inszenátor: Vlasto Ryváček

Rezervátor: Jaromír Hruban | Graumatik: Jiří Bechinský, Jindřich Justlav

Kapitán: Václav | Sestra: Františka Štěpničková, Františka Tilková

Městský soud

Radek: Bohumil Šimek

Sonat: Štěpán Janek

Klávia: František Šimánek

Kostka: František Ondráček

Romulova: Božena Nečasová

Pomocná: Věra Kovalová, Božena

Kamický: Čeněk Šlajer

Seslání: Františka Šimánek

Akadémie: František Šimánek

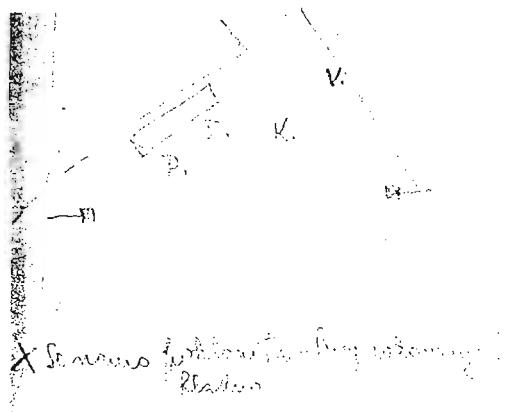
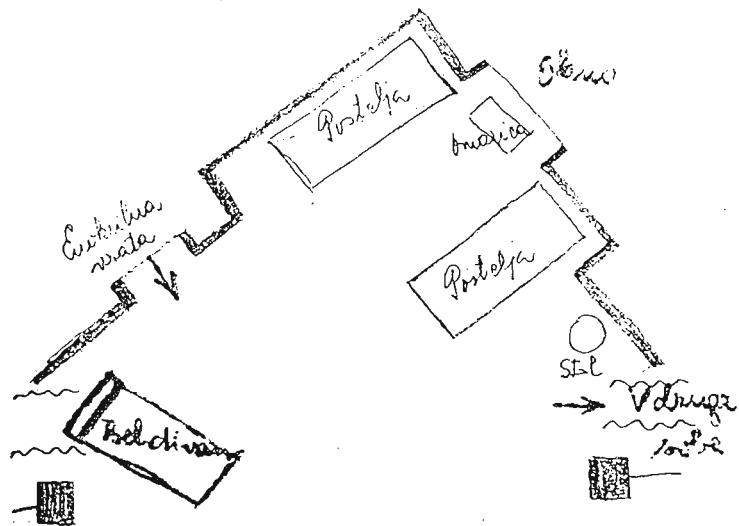
Magistrál: František Šimánek

Právník: František Šimánek

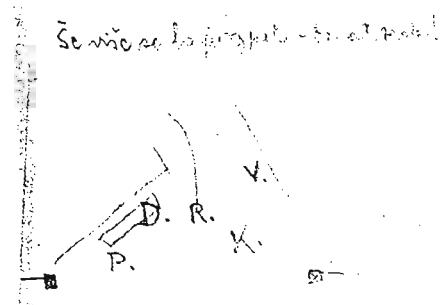
L. deklaupe: 33 - 54

Z. deklaupe: 55 - 87

Flame Detectors

Reparatur
Lösungen

No Reinforcement points - front plane!

lahko prestavite bolnika v glavno moško sobo.

Nič ne de, ako se malo stisnejo. Dalje! (Že pri vratih.) Ja, ali veste, da je nočoj policijska ura že ob sedmih? Nekaj je v zraku... (Odide s svojim spremstvom.)

Tretji prizor

Dr. Permetova, Kostja

DR. PERMETOVA (zaostane, pogleda skozi odprta vrata po hodniku, nato vrata zapre): Kako je, tovariš Kostja?

KOSTJA: Tako, da jo moram popihati čim prej.

DR. PERMETOVA: Kaj je narobe?

KOSTJA: Poslušal sem našo dobro sestrico, tisto z velikimi žalostnimi očmi, ko je govorila z neko drugo nuno, ki ima lica kakor povičnike...

DR. PERMETOVA: To je bila sestra Kanizija!

KOSTJA: Stran od te ženske, mi pravi moj nos.

DR. PERMETOVA: Dokazati ni mogoče ničesar. Vaši papirji so v redu, po izrezani rani pa bo težko kdo ugani, da je od strela — zdaj ne vec.

KOSTJA: Že res, ampak kadar začnejo malo preveč gledati na človeka... Slabe izkušnje imam. Količina časa je nujno, da še ostaneem tu?

DR. PERMETOVA: Računamo pet dni po operaciji.

KOSTJA: Torej pojdem jutri.

DR. PERMETOVA: Nemogoče.

IZVOD
Družbeni - kulturni element

1. delovanje
Tretji prizor
Pozna, natančno

Bled je, še razmeroma mlad, dasi snežnobelih la^č zelo prijazen in prizadeven. Mlademu človeku, mu sledi!: Kar za meno, dragi, precej sva tan

DR. DONAT: O, hvaljen Jezus, prečastiti!

KLAVORA (prijazno, ne da bi reagiral na njegovo ironijo): Na vekov veke.

DR. DONAT (dr. Permetovi): Ali poznate našega župnika osebno, kolegica? Ne boste verjeli, toda bila sva sošolca.

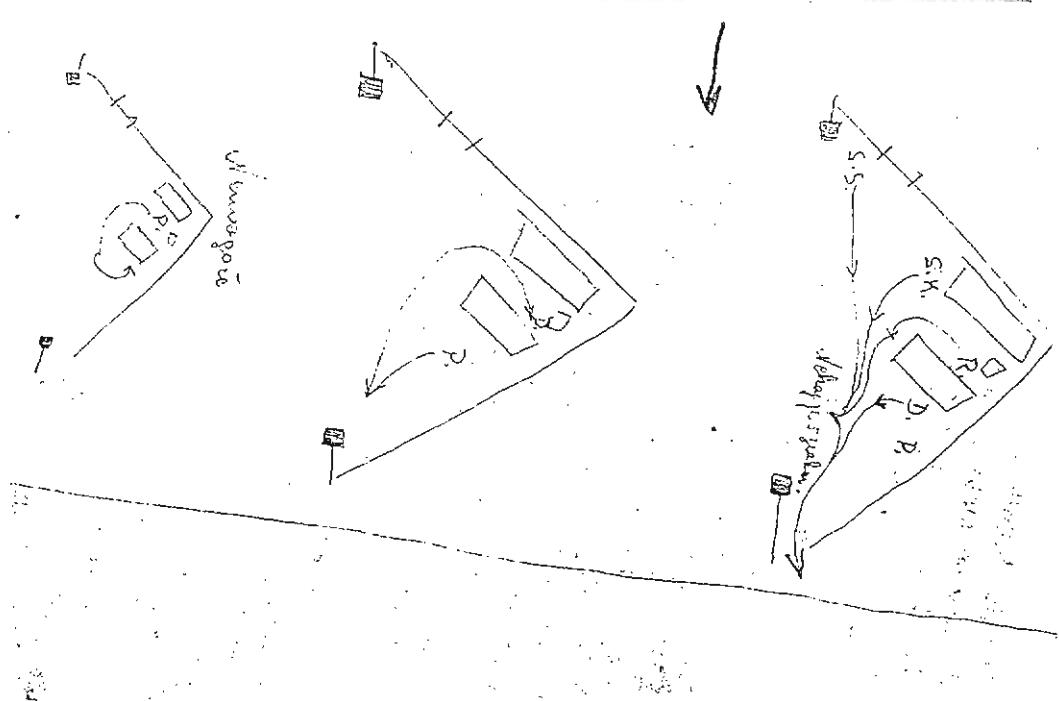
KLAVORA (z nasmeškom): Čast mi je. Gospa doktor ste novinka pri nas, zato prilika še nanesa.

DR. DONAT: Le bodite prijazni z njim, velik gospod je tu kaj, najsi se še tako skromno smehlja, vse sestre so mu pokorne. Toda to je šele začetek, kolikor morem presoditi — še više se bo povzpel.

KLAVORA: Gospa doktor, ko bi dr. Donat mislil resno, bi se čutil počaščenega. Toda on se iz vsega norčuje, nič mu ni sveto. Ne, Matija?

DR. DONAT: Ko bi svetost mogli ugotoviti s kmično analizo ali pod mikroskopom, prečastiti, pa bi ti jo rade volje priznal.

KLAVORA: O, človek je lahko dober znanstvenik. Matija, toda slab človek. Lahko do konca obvlada kemično analizo, toda živi z ženo drugega! (Proti dr. Romihovi, ki se je tačas približala, s prijaznim poudarkom) Ali ni tako, gospa doktor?

Srečanje

Z MIRO PUCOVOM

Poldružno leto je tega, kar je celjsko Ljudsko gledališče uprizorilo po jubilejni predstavi »Krajnskih komedijantov« Mire Pucove dramo »Ogenj in pepel«. Takrat sem nekega novembarskega popoldneva obiskal avtorico na njenem domu in izvedel nekaj zanimivih podrobnosti okrog nastanka te drame, pa tudi iz njenega tedanjega literarnega snovanja. Že takrat je — čemur sem se skromno začudil, pa zadovoljno namuznil — zaupala moji novinarski radovednosti, da pripravlja novo dramo »Operacijo«.

Malce sem se zdrznil — naslov mi je zvenel prav toliko nenavaden, kolikor privlačen. Le rahlo je nakazala vsebino — potem sem brž utihnil s vprašenji.

Ko sem topot zopet obiskal avtorico, sem vstopal s prijetnim občutkom: tudi »Operacija« je že zaživel na odru in po vrsti uspelih uprizoritev v ljubljanski Drami je bomo ugledali tudi v Celju.

V kratkem pogovoru, ki sem ga imel z Miro Pucovo, sem se dotaknil nenavadne klenosti dialogov, ki jih je začrtala svojemu delu: drama, ki daje s svojo razmeroma skopo situacijsko dinamiko vtis odrško ozkega okolja, je prav po razpletanju svojih notranjih, pogosto čisto nazorskih konfliktov zanimiva. Brez dvoma, da radi te svoje značilnosti zahteva tem več od režiserja. Kajti iz navidez stacionarnega dogajanja raste iz trenutka v trenutek napetost, ki mora vresi iz notranjih konfliktov skozi občutje gledalev v močno in dramsko zgoščeno vzdušje končnega zapleta. Mira Pucova 'če potrujuje in rada prizna, da je Slavko Jan v ljubljanski Drami to nalogu zelo zadovoljivo rešil.

Nasprotno se ne strinja s pripombo kritike, ki od »Operacije« kot izrazito politično-idejne drame terja več širine v notranjem dogajanju, da bi s tem izven ozko čustvenega vzdušja dala močnejši odraz dobe — našega odporniškega gibanja med vojno. Izpovedi posameznih likov v drami, ki je zasnovana v taki konverzacijski obliki, so psihološko sicer individualizirane, a vendar segajo daleč na pozorišče splošnega dogajanja; z njimi ostro osvetljuje razdor naših dveh svetov med vojno. Dr. Donata, ki ga kritika domala smatra za obstransko figuro drame, izven politične linije; pa Mira Pucova stavljva v ospredje. Donat ni v

igro vključen, da bi pojasnjeval razpitec nečesar... občutje... igro vključen, da bi pojasnjeval razpitec nečesar... občutje... obenem s svojim političnim obeležjem je »Operacija« njegova obesna drama, tragika našega intelektualca, ki je docela živoscna razdvojen, a najde v smrti izhod v svobodo. Avtorica pritrjuje, da ji je slikanje tega neobičajnega zdravnikovega bilo najbolj privlačno. Nasprotno pa župnika Klavoro značaja bilo mnogo bolj kot splošen tip licemerskega duhovnika, katerega lik zaostruje s tem, da je celo segel po orožju. Totek tip skrajnega fanatika — takšnega, kot so ga negativnega rodile tudi v cerkvenih vrstah skrajnosti velike borbe...

A zakaj avtorica ni poverila odločilne vloge kirurga, ki naj bi rešil ranjenega ilegalca Kostjo, dr. Permetovi kot asistentki? Mnogo teh mladih zdravnikov je bilo povezanih z OF, a v primerih odgovornosti operacij naših ilegalcev so zaupali poseg izkušenemu zdravniku, da bi s tem tudi zabrisali lastno, začelo sled za sodelovanjem s partizani.

Okolje, ki ga Pucova riše, je seveda povzeta iz Ljubljane. Saj so bile prav ljubljanske holnišnice sredi žičnih blokov neme priče istega dogajanja — leglo fašističnih ovaduhov, ki so jih prikrito in z vso spremnostjo kljubovali naši aktivisti, skriveno odnašali zdravila in zdravniške instrumente v partizane, varovali dragocena življenja operiranih boreev, in jimi, če treba, pomagali tudi skozi holniške mrtvešnice na pot v svobodo...

Sprečo skopega prizorišča drame — holnišnice, v kateri se vse dejanje odvija — se mi je zdela rešitev enostavne, a zato zelo dobro rešil, je odvrnila na to tov. Pucova. »In kako boste zelo dobro rešili? Upam, da tudi dobro. Prav zanima me,« sceno v Celju rešili? Upam, da tudi dobro. Prav zanima me,« je ljubezniwo dodala. »Želim vam mnogo uspeha pri uprizoritvi...«

Mira Pucova je z »Operacijo« ustvarila svojevrstno dramo močne psihološke vsebine in dala slovenski gledališki kulturni novo delo, ki ga uvrščamo med zelo uspele dramske prikaze iz časa naše osvobodilne borbe.

Mario Šubic

BESEDA NA PRVI VAJI ZA Operacijo

(Izvleček)

»Operacije«, drama v treh dejanjih, je tretje delo pisateljice in prevajalke Mire Pucove oziroma njeno drugo delo, ki ga celjsko gledališče postavlja na oder.

Delu se tu in tam očita »reviščna«. Toda, če verjamemo, da je ljubljanska Drama kot prva »grešila«, ker je delo kritika, bi težko prenesli trditev, da je grešil še drugi, namreč slovenska založba, ki je delo izdala v tisku in, da je končno grešil še tretji to je izdajatelj teksta v stohorivškem prevodu.

Negativne pripombe je vzbudilo tudi njeni drugo delo »Ogenj in pepel«, kljub temu je šlo zmagovito čez mnoge slovenske in jugoslovanske odre. Tudi mi smo ga igrali sedemkrat ob povprečnem obisku 554 obiskovalcev. Upoštevaje, da je znašal povprečni obisk bolj »privlačnega« dela »Kovirstvo in ljubezen«⁵⁴¹ in da so le Kraijnski komedijantki presegli število 400, medtem, ko je bil povprečni obisk vseh drugih del manjši, vidimo, da je delo naločilo pri občinstvu na dokaj lep odziv. Smemo tedaj imeti že v naprej temo zavest, da bo tudi to delo »šlo«, da se nismo trudili zmanj, zlasti še, če se zavedamo, da je slovenskega gledališča prva in glavna naloga gojiti, podpirati in zpodobljati slovensko dramatsko produkcijo. To načelo je urejali Ivan Leystik v Dramatičnem društvu in danes še vedno imame priliko in dolžnost zvesti mu ostati.

V razgovoru, ki ga je imel nas sodelavec s pisateljico Miro Pucovo v času naše postavilive »Ogenja in pepela« (kar smo objavili v lanskem Gledališkem listu), je pisateljica najavila »Operacijo« kot trdejanko, »ki bo prikazala žrtve naših zdravnikov med narodnoosvobodilno vojno«. Res, zdogde se zgoditi, ko nam poči »končne naše pasivne zgodovine in vdane odpornosti ter zacetek aktivnega odločanja o lastni usodi, začetek aktívnega izživljanja vseh sil našega naroda tudi duševnili in kulturnimi« (J. Vidmar). Dočim je avtorica za svoji prvi dve drami izbrala prizorišče v zaporu, oziroma v mescanskem salonu, ga je to pot izbrala v bolnici, zakaj čas 1941–1945 ni pisal dram samo na našem podeželju, kar so po besedah Ivana Potreča pisatelji samo več ali manj dobro zapisali (Bor: Raztrganci, Potreč: Lacko in Krefli itd.), manveč jih je pisal tudi v mestu, v Ljubljani — v mescanskem osrčju slovenske družbe. Pucova je z »Operacijo« napisala že tretjo iz tega okolja, ki ga dobro poзна.

— Dejanje »Operacije« se torej godi v zdravniškem svetu, v bolnišnici, kamor so se poleg helogardistov zatekali tudi naši

ravjeni ilegalci. Zdravniki so delali čuda, čestokrat pri tem tvegali življenja ali pa celo svojo odločitev na boj kronali s smrtnjo. M. Pucova je predstavila zdravnika tudi v »Ognju in pepelu« v osebi dr. Sonca. O tem celo lahko trdimo, da je kot homo politicus podoben dr. Donatu: prvi in drugi stojita stremu družbenemu redu nasproti. Dr. Sonc pravi o politiki, da ga »je zmeraj samo razočaraval. Odnos našega zdravnika do narodnoosvobodilnega gibanja je orisal tudi Bor v »Težki urik« z dr. Jerašo, z zdravnikom z nohtanjim nemirom intelektualca, ki se sicer se ni dvignil v meglenc stene svojih miselnih konstrukcij, marveč še vedno stoji z eno nogo vsaj na tej prašni zemlji, na kateri bo konec končev vendarle zacetel živeti svoje pravno življenje.

V nasi igri gre za konspirativno operacijo raničnega partizana v bolnici, ki je pod okupatorjevim nadzorstvom, za skrivnje operiranca po bolniških oddelkih in končno, ko pride konspiracija po sovražni intrigi na dan, za izlithopljivje operiranega ilegalca skozi mrvnašnico v svobodo.

Pucovi ni bilo za to, da napiše inracičo zakonske in poleg zankoske ljubavne drame, ki jih je dramatika polna, ugojavlja dr. Bratko Kerec. V srečki dogajanja te drame je spet boj, ki pristiži že napol potapljalnjocega se dr. Donata, da stopi iz ozadja, to se pravi iz sebe. Ves razvojen v samem sebi, intelektualni deklariranec v načeli mescanski družbi, stojec med dvema ženskama, najde duševno ravnotežje v sebi, ki se kot zdravnik in človek odloči za boj. Pri tem tragično konča, saj pada kot žrtva belega in fasističnega terorja; toda resil je za boj dragocenega horca, resil pa je tudi sebe. Smisel življenja se mu je odpril sredi fečkega boja. Česar ni mogel najti prej ves čas v življenju, je našel sedaj v smrti. Tako je borba marsikakšen znanej očistila in požaluhnila, čeprav je tega ali onega določela pri tem smrt. To je glavno dejstvo in osrednja ideja »Operacije«.

S to kratiko analizo odstopam besedo režiserju z željo, da bi svoje delo tudi za uprizoritev »Operacije« zasnovali in nadaljevali s tisto ljubčnijo in voljo, s katero ste se vpregli v voz božnje gledališke umetnosti, s tistem »šočem«, ki lahko — da uporabim besede ilegalca Kostje — spremeni obraz sveta. Vimorate spremeniti obraz celjskega gledališča, vendar pri tem »ne umrešti. Živeti je treba za druge; in to je včasih malo teže«. To velja tudi v gledališki umetnosti.

Gustav Grobelnik

VES TA SVET JE ODER

BRANKO GOMBAČ

Tone Zorko.

Operacijo je opravil "zelo dobro" Tone Zorko, ki se je pred režijo mudil v ljubljanski Drami, kjer je prisostvoval vajam režijskih mojstrov dr. Branka Gavelle in Frana Žižka.

Prekinjam pisanje, in zapišem v dnevnik, da sem dobil pismo od Toneta Zorka, ki sem mu pred tedni pisal, prav v zvezi s prvo predstavo. Sedaj živi v bližini Vojnika, kjer preživlja z ženo Marjano življensko jesen, tudi znano igralko nepoklicnega imena. Zapisal se je v zgodovino teatra kot prvi, pa sem mu pisal, da mi pokloni kakšno besedo. Odgovor je bil pravi, teatrski in ga objavljam.

"Zdravo Brane!

Hvala za pismo in dobre želje ob priliki mojega jubileja. Hej, počakaj malo - 100 let, ne ga lomit - ne, nočem, preveč bi se nabralo. Je že sedaj vsega dovolj. Ko sem se gratulantom zahvalil za plejado želj, sem jih preprosto pövabil: "Pridite za meno, tako bo najbolje!" No, še enkrat hvala!

Tvojo zamisel ocenjujem izredno pozitivno (a ne kaka samozavest z moje strani) tem bolj, ker je Gradišnikova "zgodovina" celjskega teatra po zaslugi Gustava Grobelnika romala k sreči v "pozabljen predal". (Opozorjen Kreft o velikih netočnostih in nepravilnostih v pisanju. Kreft naj bi bil nekak literarni mentor ali nekaj sličnega). Tako je ta del (zgodovinski) celjskega teatra strokovno pregledno zelo neobdelan. Ob 30-letnici je izšla brošura, ki je nekaj le prinesla, Orožnova zgodovina Celja je za čuda zelo nepopolna, tako, da je Tvoja misel in delo res prvenstvenega značaja. Ker Te poznam, da nisi površnež, da si vražje dosleden in vztrajno v zamisli trd, verjamem v uspeh projekta in sem z ozirom na to resnost pripravljen sodelovati,

kolikor je v moji moči, seveda v absolutni senci!
Ja, jc pa nekaj! Stvari je res toliko o delu nasploh, v takratnih
medsebojnih odnosih, asociacijah, kritiki, relaciji oder občinstvo itd.,
da je najbolje, da se pri čaši vinca ali kavici sestaneva pri meni v
Arclinu. Zakaj pri meni? Že več kot dva meseca me pleteniči iščas.
Sem "cimersko" pokreten.... Razgovor je pač razgovor, pismeno
sporočilo je pa v večini racionirana zadeva.... Si v pokolu (vsekakor
v imenitnem kar se tiče Tvojega v mariborskem teatru v marsičem
pionirskega dela - (Borštnik) in bo dovolj časa za imenitno mletje
v marsičem.....Premisli, odloči, sporoči!

Te lepo pozdravlja Zorko Tone

P.s. Oprosti pisavi pišem v gama poziciji

Pozdrav Tone"

*Tone Zorko
Režiser prve predstave poklic-
nega gledališča v Celju*

Obiščem Toneta Zorka v prihodnjih dneh po prejemu pisma. Minilo je kakšnih 30 let, kar sva se zadnjič videla. Medtem je Tone presedal v odličnega organizatorja in režiserja v celjskih amaterskih vrstah. Živi v Arclinu pri Vojniku v veliki pritlični hiši z velikimi zamreženimi okni v findesieclovskemu stilu s pomembno spominsko ploščo na pročelju. Tu je kasnejši narodni heroj Peter Skala že leta 1941, v začetku

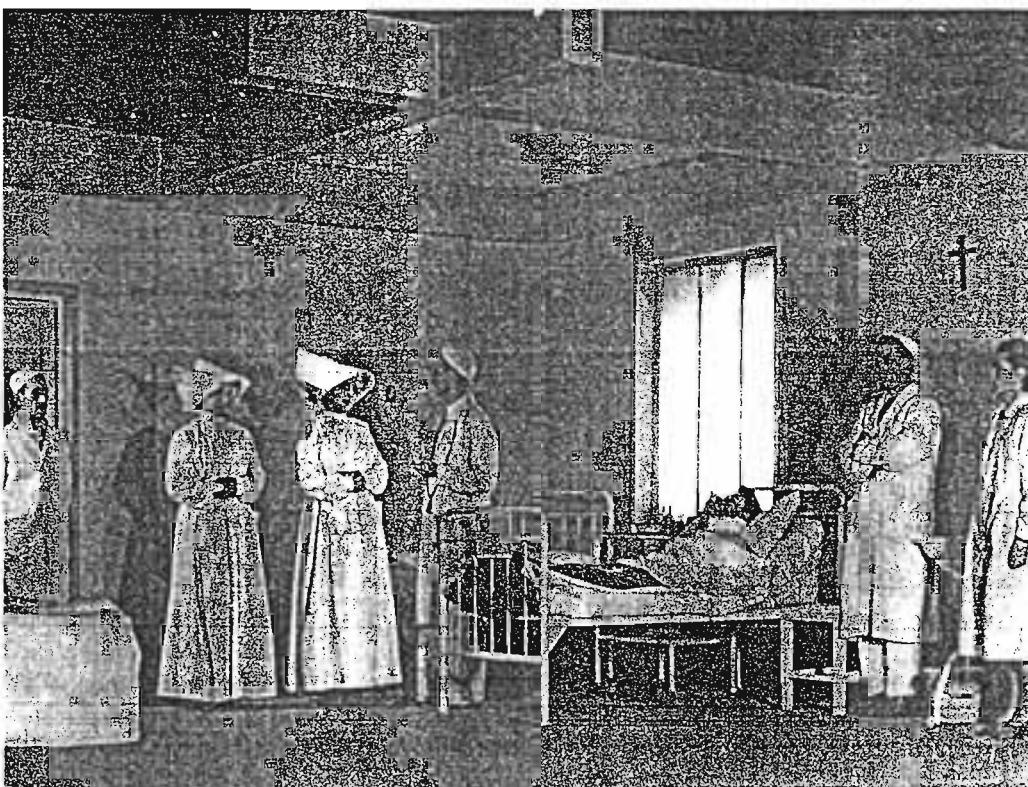
okupacije, zbral prve vojniške aktiviste ter jih navdušil za idejo neizprosne borbe proti okupatorju. Ogromna hiša s prostranimi prostori daje sedaj prostor trgovini z mešanim blagom, druga polovica pa je v posesti Zorkovih, kakor tudi cela hiša z nekaj zemljišča okoli nje. Točneje rečeno, Tone je prišlek, lastnica pa je Marijana Zorkova, Tonetova soproga. Ko sem ob prihodu v Arclin, ki daje na prvi pogled videz razbite vasi ob glavni cesti Maribor - Celje, stopil iz svoje fiatove limuzine, ki jo imam v lasti že dvanajst let, sem naletel na postarnega človeka. Pobaral sem ga, kje stanuje Tone Zorko, pa mi je kar veselo s smehom odgovoril: "Ja veste da vem, saj ga vsi poznamo. To je naš umetnjakar, prej je bil v Celju v gledališču, nato se je priženil k Marijanii, tamle kakih 50 metrov, tista bela podolgrovata hiša je njuna..."

Tak je bil prvi vtis, ki sem ga zabeležil na poti k Tonetu. Nič se ni spremenil, odkar se nisva videla, tako pač rečemo, kadar se po dolgem času vidimo. No, ko je vstal in mi skuhal kavo, bil je sam doma, vidim, da ga malo vleče v desno, sicer pa je tak kot je bil. No, sedaj vsaj vem, kaj pomeni njegova "gama pozicija". Ker sem navajen, da vsako živo bitje primerjam s teatrom, Tone pa je bil tudi igralec, zaznam v njem pravo podobo strica Matica v Gorinškovi Rdeči kapici. Kratka siva bradica in brkci dajejo obrazu določen prijazen videz, morda ima kaj manj las kot nekoč in so sedaj čisto beli, sicer pa veje iz njegovega obraza odprtost, velikodušnost, trajno nagnjenje k smehu in dobri volji, pripravljen zmeraj za vic ali dobro anekdoto tudi resnega značaja. Matic - vedno dobre volje v igri za smeh, toda kadar se mu je bližal krvolоčni volk je znal izražati silno muko, strah in željo za beg, kar je povzročalo pri otrocih salve smeha. Sediva v sprejemnici, razgovoriva se o začetkih našega celjskega teatra ob polni mizi in steklenici vina. Kako je to scopral skupaj, si ne morem misliti, sicer pa je bil že nekdaj odličen teatrski organizator. Žena pride po drugi uri iz službe.

Ogledujem se po sobi, mnogo cvetlic, zelenja, knjige in miniaturni akvarij z zlatimi ribicami. Na stenah prostorne sobe odličja, ki jih ni malo. Na hitro preberem nekatere napisce: "Kulturna skupnost Celje, 8. 2. 1982. Podeljuje Tonetu Zorku, režiserju, igralcu in organizatorju ob dnevu kulturnega praznika slovenskega naroda." Taki odličji imata dvoje. Tu je bronasta maska s panona gledališke stavbe v Celju. Letnico sem v razgovoru pozabil napisati. Zopet posebna nagrada za zasluge v amaterskih vrstah "Linhartova plaketa 1968". Na glavni steni visi maska - "Priznanje za življensko delo na prodročju ljubiteljske gledališke dejavnosti Celje, 8. 2. 1984." Podpisana sta Alenka Aškerc, kot predsednica IO KSOC in predsednik KSOC, Alekse Gajšek-Krajnc. Velika plaketa potrjuje, da je Tone doživel in preživel svojih težko prisluženih 80 let. "80 let plemenitega in ustvarjalnega življenja Toneta Zorka. Čestitamo ZKO in Zarjani. Za umetniško vodstvo - Štefan Žvižej." Tu so še odlikovanja za posamezne režije, pa priznanje Celjske ljudske prosvete ob petletnici celjskega gledališča. V sredi knjižne omare pa se sveti knjiga mojega prijatelja Poldeta Bibiča Igralec. Preberem v njen napisano posvetilo: "Marijani v spomin na večer v Dobrni." Polde Bibič. Dobrna. 23. 12. 1989."

S Tonetom se pogovarjava o vsem mogočem, seveda v zvezi s celjskim teatrom. Poleg režije je igral celo vrsto vlog od leta 1945 tja v 60 leta, ko je igral vidno vlogo enega od porotnikov v sodobnem delu Dvanajst porotnikov v režiji Andreja Hienga. Sodeloval je morda še kako sezono, nato pa se umaknil s področja honorarcev v poklicnem gledališču. "Rabili so me, saj v Porotnikih nastopajo samo moški in so

me poklicali, sam pa nisem želel več sodelovati, čeprav sem se vračal tu in tam. Bolelo me je, da so si prišleki iz Kranja vroče želeli znebiti nas amaterjev, ki smo ta teater "gori postavljal". Tonetu se jezik razveže in pove marsikaj žgočega iz tistih, zdaj že pozabljenih časov. "Ne bom pozabil Janeza Eržena, igralca bivšega kranjskega razpuščenega ansambla, ki je nekoč na skupnem sestanku kolektiva rekel, da amaterji znižujejo umetniški nivo predstav, češ "ne bom igrai, če bodo še naprej zasedeni amaterski igralci." Sicer pa Eržen ni spadal med velike celjske zvezde, kot na primer Janez Škof ali Tičko-Pavle Jeršin. Menda ni imel niti mature, kakor je tudi nista imela Janez in Tičko, a bila sta velika repertoarna igralca." Tone govori počasi, preudarno, z mislimi zazrit daleč v preteklost, iz njega govori srce. Svoj delež je doprinesel z zvrhano mero in je zaslужen, da imamo danes poklicno gledališče v Celju. Tone: "Menda smo takrat sodelovali pri poklicnem ansamblu Tone Vrabl, Cveto Vernik, ki je bil tudi režiser pri celjskih amaterjih, Jože Jordan, ki je nastopil še v Novačanovem Hermanu II. na celjskem gradu (1965), Anton Kos, Jože Zagoričnik in moja malenkost, morda še kdo, pa se ta trenutek ne spomnim."

Prva predstava poklicnega gledališča v Celju. Mira Pucova - Operacija. Sezona 1950-51. Režija Tone Zorko. Od leve proti desni so: Ivan Jeram - bolničar, Marija Goršičeva - sestra, Nada Božičeva - sestra, Franc Mirnik - dr. Ratck, Peter Božič - Kostja, Janez Škof - dr. Donat, Bogdana Vrečkova - dr. Permetova

Tonetu dela spomin enkratno. Nato nadaljuje: "Kasneje pri Slavku Belaku ni bilo več zaslediti amaterskega igralca. Ta mejnik je sam Slavko zakoličil za včeno: "Amaterizem, to je surogat, s tem moramo končati..." In tako, vidiš, sem nehal

igrati za honorar pri poklicni ustanovi." Odgovorim mu iz podzavesti, ki mi jo je s svojim dobrim spominom zbudil k besedi Tone. "Jaz mislim, da je bila takrat situacija takšna, da so izbrali, kdo naj bi bil upravnik po Fedorju Gradišniku. Jaz sam sem doživel partisksko maltretiranje, resen kandidat za upravnika pa je bil prof. Gustav Grobelnik, ki se je užaljen odločil za odhod iz gledališča." Tone razmišljajoče neodločno odgovori: "Ja, saj bo tako kar štimalo.... tebe je Gradišnik želel imeti ob sebi, občina pa ni bila za to navdušena, del ansambla pa je bil tudi proti tebi, predvsem prišleki. Dobro se spomnim tistega letanja na občino, pa na komite itd. Kaj češ, Brane, vse je mimo, vse je postalo zgodovina, kdo se še meni, kaj smo delali pred desetletji v našem gledališkem izgrevanju - ja Brane." Tone se malo razhudi, ko nadaljuje "Ja Brane, izgrevanju, to pa je že zgodovina, malo jih je, ki se za to zanimajo. Zato je Tvoje delo zlata vredno, če boš obelodanil, tudi čisto navadne zakulisne zadeve, ne samo uspehe in viške posameznikov." Ko izpijeve vsak že drugo čašo, morda je bila tretja, Tone nadaljuje: "No, edini ti si vztrajal pri študiju in si dobro prestopil rubikon amaterizma - poklic, saj bi sicer pometli tudi s teboj. Imel si strašno voljo, večkrat sem te srečal, ko si jo mahal na gimnazijo. Tvoja pot je bila grčava, strma, a dosegel si cilj, Trst, Maribor, inozemstvo, Borštnikovo srečanje, režije. Jaz pa sem bil že prestar za študij. Tudi tiste hospitacije pri Gavelli in Žižku v ljubljanski Drami mi niso pomagale. Kar sem imel v sebi, to je iz meni kasneje spregovarjalo. A nositi teater v sebi, ne sebe v teatru, je osnova iskrenega teatrskega življenja. Menda je to rekel Stanislavski, ki sem ga kar dobro bral." Steklenica je skoro že prazna, Tone vpraša, če gre še po eno, a sva se odločila, da nehava, spomin je podžgan, žerjavica je tu, vzplamtevava jo na trenutke v temperamentu, ki je bil znan pri Turški mački v petdesetih letih. Zgodovina je neizbrisno zabeležila, da je bil Tone Zorko prvi režiser v poklicnem gledališču v Celju.

"Z obema nogama stoji v gledališču Zorko" je o njem med drugim zapisal Tine Orel ob proslavi petletnice celjskega gledališča in obenem ob rojstvu poklicnega gledališča. Tone mi govorji o svojih režijah v amaterskih vrstah in med drugim pove nekaj o režiji Pigmaliona v Celju: "Stanka Godničeva je v Delu precej skritizirala predstavo, a da je skritizirala, je imela za to dobro podstavo, igro, režijo. Delo smo z uspehom igrali in bili nagrajeni za to. Izredno pa je pohvalila igralko Anico Kumarjevo, po Goršičevi prav gotovo prvo igralko v celjskem poklicnem gledališču. Takole je Godničeva ocenila Kumarjevo: "V predstavi Pigmaliona je najboljša, biserček, Kumarjeva, ki je na nivoju poklicnega igralstva."

Da dopolnim Toneta, še jaz dodam nekaj iz življenja Kumarjeve, ki je bila nekoč v gledališču suflerka. "Režiral sem v sezoni 1967/68, če je letnica popolnoma pravilna, ne vem, Kreftove Celjske grofe. Predstava je bila namenjena za igranje na prostem v celjskem parku, gostovali smo menda v grajskem parku v Slovenski Bistrici. V Veroniki je bila zasedena Marjanca Krošljeva, a je nenadoma težko zbolela. Kaj zdaj. Belak, takrat upravnik, rešuje premiero in predstavo nasploh. Belak me previdno tipuje in sprašuje, kaj napraviti, čeprav je sam že vedel za odgovor. "Ti Branko si dosti delal z amaterskimi igralci in tudi uspešno, kaj če bi zasedli našo suflerko, je igralka in je vse vaje tudi suflirala, torej zna tekst. Časa pa je samo tri dni in dve noči. Branko, predstavo moramo rešiti, na tebi je, ali to hočeš storiti." Brez pomisleka sem stisnil roko Belaku in čez dve uri sva s Kumarjevo vadila v gledališču. Spomnim se, da sva vadila pri njej doma. Stanovala je v mestnem parku, tam kjer je stanoval

nogometniški delavec Viktor Brunšek. Pozno ponoči sem se vračal, okoli druge ure, iz parka domov na Jožefov hrib. Moram reči, Kumarjeva je bila zelo ambiciozna, požrtvovalna in dovolj inteligentna, da je tekst kar požirala, mislim v igralskem pogledu. Dobila je dobro kritiko, menda se je po tistem odločila za poklicno ustvarjanje. Čez kakih 10 let pa sem jo poklical v Maribor, menda v restavracijo Oreš in ji ponudil angažma v mariborski Drami. Odklonila je, iz kakšnega vzroka se ne spominjam več. Toda, v Celju so dobili vodilno igralko, ki je kos vsaki akademsko "podvučeni" igralki.

Tone Zorko, kakor se je sam videl.

Tako meljeva midva s Tonetom o teatru, še dolgo potem, ko je bila steklenica mariborskoga rizlinga prazna. Ob slovesu mi Zorko pravi: "Veš, Branc, ne moreš več in živ hudič ti ne more ponagati." "Tone, kako se lepo čuje ta odlika" mu odgovorim, a Tone z živahnim glasom, kot da je pri najboljših petdesetih: "Veš, žena mora živeti psiho..." tu se malo ustavi, požre slino in nadaljuje "kako moraš živeti z osemdesetletnikom. Prva, stvar je psiho..." tu zopet ne gre beseda tekoče naprej "psiho intelektualna debata, ki ji sledi animacija - to naju drži pokonec. Veš, Marijana je dosti igrala, same vodilne vloge v klasičnih in modernih delih, pa z uspehom in je vsestransko inteligentna." Ko sva tudi žensko vprašanje rešila iz

perspektive skorajnjega sedemdesetletnika s še deset let in še nekaj starejšega mladoletnika - sva pravzaprav obredla vsa vprašanja. Ostalo nama je še samo njegovo darilo. Obljubil mi je namreč 30, pa tudi 40 let stare slike iz zgodovine celjskega gledališča. Dobil sem jih. "Hvala, Tone, kmalu se spet vidiva. Hodim se kopat v čudežno vodo v Zreče, ki pozdravi in vzpodbudi vse, kar je bolj militavega v tebi. Jaz pravim, da je to Vodovnikova voda, zato je tako zdravilna."

V smehu se ločiva z obljubo, da mi nekaj izvirnega napiše o tistih prvih pionirskih začetkih v Celju.

V februarju 1992 mi Tone piše drugo pismo, nekaj bistvenih točk citiram zaradi zgodovine.

V uvodu pisma poudari: "Če je kaj uporabnega, uporabi, če ni, pa v koš. Kar sem napisal pa le drži. Mogoče je bilo v začetku še huje kot zveni ta zapis.

"Gledališko gibanje v Celju se je takoj po osvoboditvi začuda hitro in z neverjetnim poudarkom začelo vključevati v družbene tokove. Brez vsakih osnov, le z oživljenim entuziazmom se je kopica ljubiteljev Talije - amaterjev, spopadla z dejavnostjo, ki je od njih zahtevala popolno privrženost in intelektualen naboј, ne da bi računala na mogočno bariero, ki se je šopirila pred vsem kulturnim dogajanjem - kaotične povojne materialne razmtere. Sfere v kulturi, v sistemu, ki nam je bil tuj, centralističen, v Ljubljani se je moralno vsekuhati in skuhati. Agitpropovska metoda je bila določeno stremljenje v enoumje. Nismo smeli vsega uprizarjati, a vendar so se le nekako sami spontano znašle naše idealistične navade v toku vsespolne obnove, tako tudi gledališče.

Nastopili so ljudje, v glavnem brez ekstremne politične usmerjenosti, ki smo si energično zastavili nalogu rešitve tega vprašanja. Vse hotenje je baziralo na čudovitem idealističnem dejstvu, da so prizadevanja tekla v enotnem mišljenju, pametnem načrtovanju in delovanju v povsem pristnih, neskaljenih odnosih. V takih razmerah nas ni nič motilo, da je bil oder v Narodnem domu brez stranskih prostorov in za igralske storitve popolnoma neuporaben, da je bil delovni prostor v sedanjem kinu Metropol, razen odra, komaj uporaben, dvorana pa neakustična škatla, ki je bila zaradi nefunkcionalnosti načrtno politično razprodana. Ni motilo, da je bil edini stranski prostor očlagališče kulis in rezervitorij, garderoba, maskirnica, prostor za vaje in sestanke in zbornica pred nastopi. Nam igralcem ni bilo nerodno hoditi na vaje v privatna stanovanja, h Gradišniku v lekarniške prostore. Mobiljar je bil ves sposojen od znancev ali pa smo prenesli kar celo jedilnico iz Gradišnikovega stanovanja. Šlo je za teater. Kulise smo zbijali iz odpadnega materiala, ki smo ga samotež pripeljali na vozičku s štirimi kolesi po celjskih ulicah v gledališče. Žarnice pa smo delali raznobarvne, tako, da smo jih prebarvali z barvnim lakom. In če si predočimo sliko, kako je režiser s pomočnikom in igralci vlekel voziček naložen z mobiljaram skozi Celje in to po najprometnejših ulicah, potem nam je takratna situacija popolnoma jasna. Identiteta celjskega teatra je pisana z znojem in požrtvovalnostjo.

In denarna sredstva? Da se ne smejim. Večno prosjačenje! Iz Ljubljane pa nobene pomoči in toliko smo govorili o socializmu, o teatru za delovno ljudstvo, da je treba z umetniško besedo v tovarne, pa med kmete in kmečko mladino na vasi. Kako urediti te zadeve pa ni nobeden vprašal. Sponzorstvo je bilo tiste čase neznana zadeva. Zato smo letali od občine na ministrstvo, da bi kaj postrgali v proračunih tudi za celjsko gledališče. Igralski kader je bil z izjemno odgovornostjo vključen v dogajanja. Honorar za igralce, dnevnice ali kilometrina, so nam bili tuji izrazi, na gostovanja smo hodili s kamioni in ko smo se vrnili z gostovanja, se nismo prepoznali, videti smo bili kot marsovci, vsi v belih oblačilih - pobaranih s prahom od škandaloznih makadamskih cest. A vse smo premogli, veseli, da delamo v teatru za delovno ljudstvo. Za mnoge malenkosti pa smo segali v svoj žep. A mimo vsega smo ledino kulturnega izobraževanja gojili z veliko predanostjo. Doseženi so bili uspehi vsemu naključ, umetniška rast ansambla, ugodne kritike, urejeno vodstvo, uglajeno kontinuirano delo. Stara gledališka stavba in zamrznitev ideje Agitpropa Komunistične partije v Ljubljani o ukinitvi gledališča v Celju, kot se je to zgodilo v Postojni, Ptiju, Kopru in deloma Kranju, so porajali misel o profesionalizaciji, ki smo jo tudi izvedli. Težkoče od tu naprej pa že spadajo v drugo, višje obdobje razvoja celjskega teatra z drugačnimi, še odgovornejšimi in težjimi nalogami. A podstavo za ta drugi boj v tirnicah poklicnega teatra, smo amaterji dobro zakoličili in lahko rečem, usmerili.

In končno nekaj imen, ki so zidavo celjskega gledališča "gori postavljalj."

"..... nastopili so entuziasti -

Štanc, Leskovšek, Zelenko, Frecetova, Grobelnik, Gradišnik, Gombač, Zorko....

..... segali so v lasten žep -

Vrečkova, Golobova, Sadarjeva, Červinkova, Ramšakova, Rajhova, Perc, Volušček, Sedej, Ramšak, Uršič, Kotnik, Vrabl, Burdych, Švegl, Božič in gornji seveda....

.. zbiralci odpadnega materiala -

Golob, Cesar, Jeram, Gombač, Klobučar.....

.....garderoba -

Pristovškova, Riko Grobelnik, Pelikan.....

.....barvanje žarnic -

Umek, Les...

..orosilo marsikatero čelo -

Zorko, Grobelnik st., Golob.....

.....privatno stanovanje -

Rajhova, Gradišnik stanovanje, lekarna....

.....urejeno vodstvo -

Gradišnik, Grobelnik ml. in st., Zorko, Gombač, Frecetova, Švegl....

..... ugodna kritika - Orel...
.....kulturniki, zavezniki
teatra - Orel, Novak, Aškerc....
.....režiserji - Stante, Leskovšek, Gradišnik, Tomažič,
Grobelnik ml., Gombač, Bratina,
Zorko, ki so bili obenem tudi igralci,
razen Bratine.....

Še bi lahko našteval, kajti ves ansambel je bil povezan na odru in zunaj v teatrskem delu, morda sem koga pozabil, pa prosim nadomesti - strogo korigiraj. Upam pa, da se nisem nikjer zmotil!

Lep pozdrav do svidenja! Piši, ali bolje pridi!

Pozdrav Tone"

Arclin, 25. februarja 1992.

KRĒMARICA MIRANDOLINA

Prvi nastop celjskega poklicnega ansambla

K izvedbi »Operacije« Mire Pucove

Celje je konec preteklega meseca doživelo pomemben kulturni dogodek: njegov novi poklicni gledališki ansambel je stopil na oder s prvo uprizoritvijo. Po več mesečnem tečaju, ki ga je priredilo Mestno gledališče, da usposobi svoj začetni poklicni kader, je v razmeroma kratkem času od januarja naštudiralo Mire Pucove dramo »Operacijo«.

Dramo je režiral celjski režiser Tone Zorko, ki je tudi s to režijo pokazal mnogo skrbnega dela in poglobitve. Psihološko opredelitev značajev je v novih igralcih dobro zadel. Situacijski zapleti so tekli gladko in s tem primerno stopnjevali notranjo napetost dejanja. Morda je Zorko skušal to napetost nekoliko preveč poudariti, da je na nekaterih mestih prešla že v prehiter govor igralcev. S tem so tudi scenski konflikti tu pa tam dobili preveč zunanje sile; vendar pa je dramatičnost samega dogajanja ostala verna svojemu okviru.

»Operacijo« so posredoovali iz novega poklicnega kolektiva delno člani starega amaterskega gledališča, delno novo pritegnjeni igralci. Vlogo dr. Rateka, šefa na kirurgiji, je zadovoljivo podal Franc Mirnik. Mirnik je v svojih gestah in nastopu od prejšnjih uprizoritev prav vidno napredoval. Zdi pa se, da ga je ta vloga ponekod nekam tesnila.

Presenetila sta Janez Škof in Milan Furman, kot dr. Donat in župnik Klavora. Škof je vlogi nepričakovano ustregel, dasi mu manjka še igralske rutine v mimiki; z nekoliko bolj izrazito, niansirano in stopnjevanju mimiko bi bil dal Donatovemu svojevrstnemu liku še več pestrosti. Furman-kot njegov proti igralec v vlogi bolniškega kurata, je prikazal zelo skrbno, do podrobnosti izdelano karakterno figuro, dokaj enotno v podajanju in zanimivo po interpretaciji: ne moremo primerjati z nobeno obeh ljubljanskih kreacij in vendar je kot tako docela ustreza. Združil je resnobnost in podtalno zagrenjenost v podobi do skrajnosti fanatičnega jezuita ter s tem podčrtal vse tiste mladostne komplekse, ki jih je avtorica vpletla v njegov značaj.

Dr. Romihova (Nada Božičeva) in dr. Permetova (Bogdana Vrečkotova) sta nastopili v karakte-rno dobro oblikovanih kontrastih. Nastop dr. Romihove v zakonskem trikotu med možem in dr. Donatom je bil zelo prepričljiv; morala bi pa pokazati več notranje sile. Vrečkova, ki jo tokrat srečujemo drugič v drami, je postavila v dr. Permetovi občuteno proti igro Romihove. Njena vloga v tekstu žal nima tiste polnosti in barvitosti, kar je Vrečkovo očitno oviralo v podajanju zadnjih zapletov. Svoji vlogi pa je navzlic temu zadostila.

Sestri Karnizija (Zora Červinkova) in Serafina (Marija Goršičeva). Kontrastnost njunih značajev bi morali bolj stopnjevati, bolj podčrtati terciarno licemernost Karnizije (kar bi uspešno lahko še oblikovala režiserjeva roka), medtem ko naj bi bolna narava aktivistke Serafine klub njenemu zadržanemu, tihotnemu značaju prišla v kasnejših zapletih prav tako bolj do izraza.

Končno, Kostja kot ilegalec (Peter Božič). Tak lik nas ni toliko ogrel. Kostja je sicer življensko odporen in z vso pošteno, žilavo voljo do svojih nalog prežeti aktivist, vendar sicer preprost človek. Ta njegova neprisiljena preprostost, ki jo jasno izpoveduje v dialogih z dr. Donatom, bi se morala pojavljati bolj spontano. Prav tako pa bolnik, ki je sicer operiran na flegmoni, igra pa videz prestane srčne operacije, ne more biti takoj po operaciji tako svež.

Predstava, ki je vzdrževala napetost dogajanja do konca, je potekala v gladkem in lepo govorjenem odrskem jeziku, kar je uspeh smotrnega šolanja.

Scena po osnutkih Vlada Rijavca je bila preprosta in okolju primerna, v drugem dejanju morda nekoliko preskopa.

Toplota, s katero je sprejelo celjsko občinstvo predstavo svojega prvega poklicnega ansambla, je potrdila vsa iskrena stremljenja tako uprave, kot igralskega kolektiva in režiserja, ki so prezeta z namenom, da v svetišču Talijine umetnosti čimprej dosežejo resne kvalitete in nadaljujejo doslej bogato kulturno tradicijo mesta Celja.

Glose k debitu v celjskem gledališču
(Gustav Grobelnik - Nova Obzorja 5/ 1951)

Tri mesece za tem, ko je celjsko gledališče postalo uradno mestna kulturna ustanova, je s premiero »Operacije« Mire Pucove opravil celotni njegov prvi poklicni igralski zbor svoj debut. Seveda s to ugotovitvijo ne nameravamo zakriti dejstva, da je večina njih že pred tem stopila na celjski oder: nekateri že v letih pred zadnjo vojno, drugi v prvih letih po osvoboditvi. Vendar je to njihov prvina stop, ki ga moramo pripisati kot ljudem, ki so pripravljeni ostati med poklicnimi gledališkimi igralci, nastop, ki čaka odgovor, ali lahko pričakujejo in ali zaslužijo več kakor odobravanje, ki debutantom gre za njihov dosedanji prostovoljni prispevek h gledališki umetnosti in kulturi. Prvi izbor poklicnih igralcev, katerih formalna umetniška kvalifikacija je pravzaprav še leto dni delala pred njimi, je bil dejansko formiran na avdiciji ob zaključku pretekle sezone; razen dveh so vsi člani celjskega gledališča. Svojo gledališko pot so začeli ali na predvojnih celjskih odrih ali pa na deskah današnjega gledališča. Njihovo gledališko znanje temelji bolj na v talentih, ter več ali manj na dolgoletni gledališki praksi. Tudi naš prvi rod slovenskih poklicnih igralcev je izšel iz dolgoletne čitalniške odrske improvizacije!

Zajednica v Tatijo

Drama Mire Picovce „Grecaja“

Na topljem oktobrskem soncu, pred domaćo hišo v Arcli, se je ob gospodarju greše kuta Taj. Tone Zorko, dolgoletni gledališki delavec, profesor, scenarist in tudi igralec, je prebiral jutranjik, poleg grozot o vojni. On ve, dobro ve, kajte vojna, saj je doživel tri. Zadnjio na prag u svojih 80. let, ki jih je pred dnevi slavil s svojimi prijatelji, znanci, gledališčniki, najboljšimi. Tudi mi mu hazardirajo in skupaj z njim obujamo spomine...

Ti so bistri, kol da bi se bilo . nun. Njegova mama je bila nazgodilo včeraj. Tone Zorko se mreč pred prvo vojno gledališčniku in seveda med generacijami dijakov, ki ga še danes, tudi že osiveli, cukajo za rokav. Čes, kako ste, gospod profesor.

Ko Tone Zorko lista življenje, v včetini povezano z gledališčem, se spomni koreninje, v čemer je moral posuti koprenasti svet sanj. Tone pa je zadržal zrak kamniških planin. Planine ima še vedno rad Krejpio duha, pravi, telovadba pa tejo. Tone Zorko je bil namreč tudi aktiven telovadec na krogih član Sokola in tekmovalcev srednjega razreda. Blisc gledališča pa je vzljubil skoz prav vase operne predstave.

ve tistega časa, ki si jih ogledal kot student na stojnišču zategneške opere. »Teda sem znal vse opere tudi zapeti, še posebej so me navduševali operete«, se povrne v mlada leto Tone Zorko, ki je bil prvi režiser prve predstave poklicnega ansambla celjskega gledališča. »To je bil za Celje velik dogodek,« se spominja Tone Zorko. »Igrali smo delo Mire Miheljč Operacija. Premiera je bila 17. marca 1951. Nastopili so igralci: Zora Cervinka, Peter Božič in Bogdana Vrečko. Tone Zorko ostaja še vedno zvest gledališču in radost ga, da so prav na našem koncu gledališke skupine takoj dejavne, mnogo bolj kot na Primorskem. Dolenskem ali Kjerfolu drugje. Osem let je bil Tone

kar 60 let odkar je prvič stopil na oder učiteljšča v Mariboru. Skoraj toliko let je tudi odkar je položil maturu. Potem je teko negovo ustvarjalno življenje med katedrom in odrom in njenega imena je znano med po-klicnimi in ljubiteljskimi gledališčniki in seveda med gene-

racijami dijakov, ki ga še da-

nes, tudi že osiveli, cukajo za

rokat. Čes, kako ste, gospod profesor.

Ko Tone Zorko lista življenje,

nje, v včetini povezano z gledališčem, se spomni koreninje, v čemer je moral posuti koprenasti svet sanj. Tone pa je zadržal zrak kamniških planin. Planine ima še vedno rad Krejpio duha, pravi, telovadba pa tejo. Tone Zorko je bil namreč tudi aktiven telovadec na krogih član Sokola in tekmovalcev srednjega razreda. Blisc gledališča pa je vzljubil skoz prav vase operne predstave.

Oskubite lastreba, ki so mu jo trnoveljski Zarjani za njegov praznik odigrali v pretek zvezde. Prišli so tudi gostje s čestitkami iz drugih društev in skupin, ki hodijo po njegovih poteh, skupaj z bogino Tatijo.

MATEJA PODJED

Ljudska revolucija in boha naših narodov proti uničenju. Ta sistemska zavojevanje je v dramskem delu pisateljice Mire Picovce »Operacija« ponovno dobita svojo umetniško obliko. Pisateljica je posnela skulptura, v katerem matrona — osvetljevali družbeno obliko tega gigantskega boja, — napisala delo, ki je po svoji še clamens kaj nevarni tematiki in se bolj po svojem nevsakdanjem okoli silno zadržujevati o dogajaju v bolnišnicu.

Na videno so bolnici, poseleno lisičje, ki jih je okupator dočela kontroliiral, bile nimno torisce človekoljubnega dela. To so vsaj zaradi profesijskih bolnic, ki so se zavaričala zatekli pod okreje pod belino plastičev zdravnikov in suster, sploh pod petrom vseobčnosti, odigravata najstreljn razredna horha, ostra tem bolj, kadar

je v odločalo o dragocenih življilih ne samo slugevih bolnikov.

Dejavnaje v »Operaciji« nam aktiva, da so se med bolniščnimi zidovi odigravale drame, katerih člani so bili svetnični člani. Da se je kontrolirali, bili nimno torisce človekoljubnega dela. To so vsaj zaradi profesijskih bolnic, ki so se zavaričala zatekli pod okreje pod belino plastičev zdravnikov in suster, sploh pod petrom vseobčnosti, odigravata najstreljn razredna horha, ostra tem bolj, kadar

je v odločalo o dragocenih življilih ne samo slugevih bolnikov.

Dejavnaje v »Operaciji« nam aktiva, da so se zavaričala zatekli pod okreje pod belino plastičev zdravnikov in suster, sploh pod petrom vseobčnosti, odigravata najstreljn razredna horha, ostra tem bolj, kadar

je v odločalo o dragocenih življilih ne samo slugevih bolnikov.

Dejavnaje v »Operaciji« nam aktiva, da so se zavaričala zatekli pod okreje pod belino plastičev zdravnikov in suster, sploh pod petrom vseobčnosti, odigravata najstreljn razredna horha, ostra tem bolj, kadar

je v odločalo o dragocenih življilih ne samo slugevih bolnikov.

Dejavnaje v »Operaciji« nam aktiva, da so se zavaričala zatekli pod okreje pod belino plastičev zdravnikov in suster, sploh pod petrom vseobčnosti, odigravata najstreljn razredna horha, ostra tem bolj, kadar

je v odločalo o dragocenih življilih ne samo slugevih bolnikov.

Dejavnaje v »Operaciji« nam aktiva, da so se zavaričala zatekli pod okreje pod belino plastičev zdravnikov in suster, sploh pod petrom vseobčnosti, odigravata najstreljn razredna horha, ostra tem bolj, kadar

je v odločalo o dragocenih življilih ne samo slugevih bolnikov.

Dejavnaje v »Operaciji« nam aktiva, da so se zavaričala zatekli pod okreje pod belino plastičev zdravnikov in suster, sploh pod petrom vseobčnosti, odigravata najstreljn razredna horha, ostra tem bolj, kadar

je v odločalo o dragocenih življilih ne samo slugevih bolnikov.

Dejavnaje v »Operaciji« nam aktiva, da so se zavaričala zatekli pod okreje pod belino plastičev zdravnikov in suster, sploh pod petrom vseobčnosti, odigravata najstreljn razredna horha, ostra tem bolj, kadar

je v odločalo o dragocenih življilih ne samo slugevih bolnikov.

Dejavnaje v »Operaciji« nam aktiva, da so se zavaričala zatekli pod okreje pod belino plastičev zdravnikov in suster, sploh pod petrom vseobčnosti, odigravata najstreljn razredna horha, ostra tem bolj, kadar

je v odločalo o dragocenih življilih ne samo slugevih bolnikov.

Dejavnaje v »Operaciji« nam aktiva, da so se zavaričala zatekli pod okreje pod belino plastičev zdravnikov in suster, sploh pod petrom vseobčnosti, odigravata najstreljn razredna horha, ostra tem bolj, kadar

je v odločalo o dragocenih življilih ne samo slugevih bolnikov.

Dejavnaje v »Operaciji« nam aktiva, da so se zavaričala zatekli pod okreje pod belino plastičev zdravnikov in suster, sploh pod petrom vseobčnosti, odigravata najstreljn razredna horha, ostra tem bolj, kadar

je v odločalo o dragocenih življilih ne samo slugevih bolnikov.

Dejavnaje v »Operaciji« nam aktiva, da so se zavaričala zatekli pod okreje pod belino plastičev zdravnikov in suster, sploh pod petrom vseobčnosti, odigravata najstreljn razredna horha, ostra tem bolj, kadar

je v odločalo o dragocenih življilih ne samo slugevih bolnikov.

Dejavnaje v »Operaciji« nam aktiva, da so se zavaričala zatekli pod okreje pod belino plastičev zdravnikov in suster, sploh pod petrom vseobčnosti, odigravata najstreljn razredna horha, ostra tem bolj, kadar

je v odločalo o dragocenih življilih ne samo slugevih bolnikov.

Dejavnaje v »Operaciji« nam aktiva, da so se zavaričala zatekli pod okreje pod belino plastičev zdravnikov in suster, sploh pod petrom vseobčnosti, odigravata najstreljn razredna horha, ostra tem bolj, kadar

je v odločalo o dragocenih življilih ne samo slugevih bolnikov.

Dejavnaje v »Operaciji« nam aktiva, da so se zavaričala zatekli pod okreje pod belino plastičev zdravnikov in suster, sploh pod petrom vseobčnosti, odigravata najstreljn razredna horha, ostra tem bolj, kadar

je v odločalo o dragocenih življilih ne samo slugevih bolnikov.

Dejavnaje v »Operaciji« nam aktiva, da so se zavaričala zatekli pod okreje pod belino plastičev zdravnikov in suster, sploh pod petrom vseobčnosti, odigravata najstreljn razredna horha, ostra tem bolj, kadar

je v odločalo o dragocenih življilih ne samo slugevih bolnikov.

Dejavnaje v »Operaciji« nam aktiva, da so se zavaričala zatekli pod okreje pod belino plastičev zdravnikov in suster, sploh pod petrom vseobčnosti, odigravata najstreljn razredna horha, ostra tem bolj, kadar

je v odločalo o dragocenih življilih ne samo slugevih bolnikov.

Dejavnaje v »Operaciji« nam aktiva, da so se zavaričala zatekli pod okreje pod belino plastičev zdravnikov in suster, sploh pod petrom vseobčnosti, odigravata najstreljn razredna horha, ostra tem bolj, kadar

je v odločalo o dragocenih življilih ne samo slugevih bolnikov.

Dejavnaje v »Operaciji« nam aktiva, da so se zavaričala zatekli pod okreje pod belino plastičev zdravnikov in suster, sploh pod petrom vseobčnosti, odigravata najstreljn razredna horha, ostra tem bolj, kadar

je v odločalo o dragocenih življilih ne samo slugevih bolnikov.

Dejavnaje v »Operaciji« nam aktiva, da so se zavaričala zatekli pod okreje pod belino plastičev zdravnikov in suster, sploh pod petrom vseobčnosti, odigravata najstreljn razredna horha, ostra tem bolj, kadar

je v odločalo o dragocenih življilih ne samo slugevih bolnikov.

Dejavnaje v »Operaciji« nam aktiva, da so se zavaričala zatekli pod okreje pod belino plastičev zdravnikov in suster, sploh pod petrom vseobčnosti, odigravata najstreljn razredna horha, ostra tem bolj, kadar

je v odločalo o dragocenih življilih ne samo slugevih bolnikov.

Dejavnaje v »Operaciji« nam aktiva, da so se zavaričala zatekli pod okreje pod belino plastičev zdravnikov in suster, sploh pod petrom vseobčnosti, odigravata najstreljn razredna horha, ostra tem bolj, kadar

je v odločalo o dragocenih življilih ne samo slugevih bolnikov.

Dejavnaje v »Operaciji« nam aktiva, da so se zavaričala zatekli pod okreje pod belino plastičev zdravnikov in suster, sploh pod petrom vseobčnosti, odigravata najstreljn razredna horha, ostra tem bolj, kadar

je v odločalo o dragocenih življilih ne samo slugevih bolnikov.

Dejavnaje v »Operaciji« nam aktiva, da so se zavaričala zatekli pod okreje pod belino plastičev zdravnikov in suster, sploh pod petrom vseobčnosti, odigravata najstreljn razredna horha, ostra tem bolj, kadar

je v odločalo o dragocenih življilih ne samo slugevih bolnikov.

Dejavnaje v »Operaciji« nam aktiva, da so se zavaričala zatekli pod okreje pod belino plastičev zdravnikov in suster, sploh pod petrom vseobčnosti, odigravata najstreljn razredna horha, ostra tem bolj, kadar

je v odločalo o dragocenih življilih ne samo slugevih bolnikov.

Dejavnaje v »Operaciji« nam aktiva, da so se zavaričala zatekli pod okreje pod belino plastičev zdravnikov in suster, sploh pod petrom vseobčnosti, odigravata najstreljn razredna horha, ostra tem bolj, kadar

je v odločalo o dragocenih življilih ne samo slugevih bolnikov.

Dejavnaje v »Operaciji« nam aktiva, da so se zavaričala zatekli pod okreje pod belino plastičev zdravnikov in suster, sploh pod petrom vseobčnosti, odigravata najstreljn razredna horha, ostra tem bolj, kadar

je v odločalo o dragocenih življilih ne samo slugevih bolnikov.

Dejavnaje v »Operaciji« nam aktiva, da so se zavaričala zatekli pod okreje pod belino plastičev zdravnikov in suster, sploh pod petrom vseobčnosti, odigravata najstreljn razredna horha, ostra tem bolj, kadar

je v odločalo o dragocenih življilih ne samo slugevih bolnikov.

Dejavnaje v »Operaciji« nam aktiva, da so se zavaričala zatekli pod okreje pod belino plastičev zdravnikov in suster, sploh pod petrom vseobčnosti, odigravata najstreljn razredna horha, ostra tem bolj, kadar

je v odločalo o dragocenih življilih ne samo slugevih bolnikov.

Dejavnaje v »Operaciji« nam aktiva, da so se zavaričala zatekli pod okreje pod belino plastičev zdravnikov in suster, sploh pod petrom vseobčnosti, odigravata najstreljn razredna horha, ostra tem bolj, kadar

je v odločalo o dragocenih življilih ne samo slugevih bolnikov.

Dejavnaje v »Operaciji« nam aktiva, da so se zavaričala zatekli pod okreje pod belino plastičev zdravnikov in suster, sploh pod petrom vseobčnosti, odigravata najstreljn razredna horha, ostra tem bolj, kadar

je v odločalo o dragocenih življilih ne samo slugevih bolnikov.

Dejavnaje v »Operaciji« nam aktiva, da so se zavaričala zatekli pod okreje pod belino plastičev zdravnikov in suster, sploh pod petrom vseobčnosti, odigravata najstreljn razredna horha, ostra tem bolj, kadar

je v odločalo o dragocenih življilih ne samo slugevih bolnikov.

Dejavnaje v »Operaciji« nam aktiva, da so se zavaričala zatekli pod okreje pod belino plastičev zdravnikov in suster, sploh pod petrom vseobčnosti, odigravata najstreljn razredna horha, ostra tem bolj, kadar

je v odločalo o dragocenih življilih ne samo slugevih bolnikov.

Dejavnaje v »Operaciji« nam aktiva, da so se zavaričala zatekli pod okreje pod belino plastičev zdravnikov in suster, sploh pod petrom vseobčnosti, odigravata najstreljn razredna horha, ostra tem bolj, kadar

je v odločalo o dragocenih življilih ne samo slugevih bolnikov.

Dejavnaje v »Operaciji« nam aktiva, da so se zavaričala zatekli pod okreje pod belino plastičev zdravnikov in suster, sploh pod petrom vseobčnosti, odigravata najstreljn razredna horha, ostra tem bolj, kadar

je v odločalo o dragocenih življilih ne samo slugevih bolnikov.

Dejavnaje v »Operaciji« nam aktiva, da so se zavaričala zatekli pod okreje pod belino plastičev zdravnikov in suster, sploh pod petrom vseobčnosti, odigravata najstreljn razredna horha, ostra tem bolj, kadar

je v odločalo o dragocenih življilih ne samo slugevih bolnikov.

Dejavnaje v »Operaciji« nam aktiva, da so se zavaričala zatekli pod okreje pod belino plastičev zdravnikov in suster, sploh pod petrom vseobčnosti, odigravata najstreljn razredna horha, ostra tem bolj, kadar

je v odločalo o dragocenih življilih ne samo slugevih bolnikov.

Dejavnaje v »Operaciji« nam aktiva, da so se zavaričala zatekli pod okreje pod belino plastičev zdravnikov in suster, sploh pod petrom vseobčnosti, odigravata najstreljn razredna horha, ostra tem bolj, kadar

je v odločalo o dragocenih življilih ne samo slugevih bolnikov.

Dejavnaje v »Operaciji« nam aktiva, da so se zavaričala zatekli pod okreje pod belino plastičev zdravnikov in suster, sploh pod petrom vseobčnosti, odigravata najstreljn razredna horha, ostra tem bolj, kadar

je v odločalo o dragocenih življilih ne samo slugevih bolnikov.

Dejavnaje v »Operaciji« nam aktiva, da so se zavaričala zatekli pod okreje pod belino plastičev zdravnikov in suster, sploh pod petrom vseobčnosti, odigravata najstreljn razredna horha, ostra tem bolj, kadar

je v odločalo o dragocenih življilih ne samo slugevih bolnikov.

Dejavnaje v »Operaciji« nam aktiva, da so se zavaričala zatekli pod okreje pod belino plastičev zdravnikov in suster, sploh pod petrom vseobčnosti, odigravata najstreljn razredna horha, ostra tem bolj, kadar

je v odločalo o dragocenih življilih ne samo slugevih bolnikov.

Dejavnaje v »Operaciji« nam aktiva, da so se zavaričala zatekli pod okreje pod belino plastičev zdravnikov in suster, sploh pod petrom vseobčnosti, odigravata najstreljn razredna horha, ostra tem bolj, kadar

je v odločalo o dragocenih življilih ne samo slugevih bolnikov.

Dejavnaje v »Operaciji« nam aktiva, da so se zavaričala zatekli pod okreje pod belino plastičev zdravnikov in suster, sploh pod petrom vseobčnosti, odigravata najstreljn razredna horha, ostra tem bolj, kadar

je v odločalo o dragocenih življilih ne samo slugevih bolnikov.

Dejavnaje v »Operaciji« nam aktiva, da so se zavaričala zatekli pod okreje pod belino plastičev zdravnikov in suster, sploh pod petrom vseobčnosti, odigravata najstreljn razredna horha, ostra tem bolj, kadar

je v odločalo o dragocenih življilih ne samo slugevih bolnikov.

Dejavnaje v »Operaciji« nam aktiva, da so se zavaričala zatekli pod okreje pod belino plastičev zdravnikov in suster, sploh pod petrom vseobčnosti, odigravata najstreljn razredna horha, ostra tem bolj, kadar

je v odločalo o dragocenih življilih ne samo slugevih bolnikov.

Dejavnaje v »Operaciji« nam aktiva, da so se zavaričala zatekli pod okreje pod belino plastičev zdravnikov in suster, sploh pod petrom vseobčnosti, odigravata najstreljn razredna horha, ostra tem bolj, kadar

je v odločalo o dragocenih življilih ne samo slugevih bolnikov.

Dejavnaje v »Operaciji« nam aktiva, da so se zavaričala zatekli pod okreje pod belino plastičev zdravnikov in suster, sploh pod petrom vseobčnosti, odigravata najstreljn razredna horha, ostra tem bolj, kadar

je v odločalo o dragocenih življilih ne samo slugevih bolnikov.

Dejavnaje v »Operaciji« nam aktiva, da so se zavaričala zatekli pod okreje pod belino plastičev zdravnikov in suster, sploh pod petrom vseobčnosti, odigravata najstreljn razredna horha, ostra tem bolj, kadar

je v odločalo o dragocenih življilih ne samo slugevih bolnikov.

Dejavnaje v »Operaciji« nam aktiva, da so se zavaričala zatekli pod okreje pod belino plastičev zdravnikov in suster, sploh pod petrom vseobčnosti, odigravata najstreljn razredna horha, ostra tem bolj, kadar

je v odločalo o dragocenih življilih ne samo slugevih bolnikov.

Dejavnaje v »Operaciji« nam aktiva, da so se zavaričala zatekli pod okreje pod belino plastičev zdravnikov in suster, sploh pod petrom vseobčnosti, odigravata najstreljn razredna horha, ostra tem bolj, kadar

je v odločalo o dragocenih življilih ne samo slugevih bolnikov.

Dejavnaje v »Operaciji« nam aktiva, da so se zavaričala zatekli pod okreje pod belino plastičev zdravnikov in suster, sploh pod petrom vseobčnosti, odigravata najstreljn razredna horha, ostra tem bolj, kadar

je v odločalo o dragocenih življilih ne samo slugevih bolnikov.

Dejavnaje v »Operaciji« nam aktiva, da so se zavaričala zatekli pod okreje pod belino plastičev zdravnikov in suster, sploh pod petrom vseobčnosti, odigravata najstreljn razredna horha, ostra tem bolj, kadar

je v odločalo o dragocenih življilih ne samo slugevih bolnikov.

Dejavnaje v »Operaciji« nam aktiva, da so se zavaričala zatekli pod okreje pod belino plastičev zdravnikov in suster, sploh pod petrom vseobčnosti, odigravata najstreljn razredna horha, ostra tem bolj, kadar

je v odločalo o dragocenih življilih ne samo slugevih bolnikov.

Dejavnaje v »Operaciji« nam aktiva, da so se zavaričala zatekli pod okreje pod belino plastičev zdravnikov in suster, sploh pod petrom vseobčnosti, odigravata najstreljn razredna horha, ostra tem bolj, kadar

je v odločalo o dragocenih življilih ne samo slugevih bolnikov.

Dejavnaje v »Operaciji« nam aktiva, da so se zavaričala zatekli pod okreje pod belino plastičev zdravnikov in suster, sploh pod petrom vseobčnosti, odigravata najstreljn razredna horha, ostra tem bolj, kadar

je v odločalo o dragocenih življilih ne samo slugevih bolnikov.

Dejavnaje v »Operaciji« nam aktiva, da so se zavaričala zatekli pod okreje pod belino plastičev zdravnikov in suster, sploh pod petrom vseobčnosti, odigravata najstreljn razredna horha, ostra tem bolj, kadar

je v odločalo o dragocenih življilih ne samo slugevih bolnikov.

Dejavnaje v »Operaciji« nam aktiva, da so se zavaričala zatekli pod okreje pod belino plastičev zdravnikov in suster, sploh pod petrom vse

KUD „France Prešeren“ iz Vojnika gostovalo v Pliberku

Slovensko prosvetno društvo „Edinost“ v Pliberku ima že vrsto let dobre stike s Kulturno umetniškim društvom „France Prešeren“ v Vojniku pri Celju. Večkrat smo si že izmenjali svoje programe in tako je bilo tudi v soboto 16. oktobra, ko so bili pri nas v gosteh Vojničani s komediojo „Naši trije angeli“ in z oktetom Lokvanj. Večkrat smo se obiska, ker vemo, da dramska skupina KUD naštudira vedno dobre komade s svojim izvrstnimi igralci.

S komediojo „Naši trije angeli“ so nas še posebno razveselili, saj je vsebina le-te izzyala mnogo prisrčnega smeha, tako da smo pozabili na vse vskakanje skrb. Igraici so odigrali svoje vloge dovršeno in le zelo dočutovili, kateri je bil za malenkost boljši. Posebno pa so se izkazali prav tisti trije angeli,

kot da bi bili pravi očklicni igralci. Med odmori pa je nastopal mešani oktet Lokvanj in nas navdušil s svojim lepim ubrenim petjem. Pesmi oktetata so nas občarale in hoteli bili poslušati še in še. Vendar pa, kakor vsaka štvar, je imel tudi ta lepi večer, ki so ga nam tako lepo pripravili Vojničani, svoj konec. Hvaležna publike, ki je na žalost ni bilo toliko, kot smo to vajeni (spodbodilo bi se, da bi bile vrsta bolj polne), je vsekakor z večkrat-

nim aplavzom dokazala svoje zadovoljenje igraicem in pevcem iz Vojnika. Vse prehitro je minil večer, čeprav so nam Vojničani po prireditvi ob družbenem srečanju s pliberškimi prosvetaši pri Schwarzlu še zapeli marsikatero pesem, morali smo se posloviti in oditi na svoje domove. Hvaležni smo igraicem, pevcom in pevkam iz Vojnika za res lep kulturni užitek. Želimo, da bi kaj kmalu prišli spet v goste k našemu Slovenskemu prosvetnemu društvu „Edinost“ v Pliberku. Našvidjenje.

Ob robu pa naj bo tudi povedano to, da bi se v bodoče izogibali temu, da ne bi bilo na isti večer v neposredni bližini več prireditev naenkrat. Vsekakor bi morala imeti večjo težo društvena prireditve z gosti, kot pa plesni tečaj ali pa ples.

W. Berg v Celovcu

Y galeriji Corinthia v Celovcu, Yölkermarkt Ring 25 je odprta razstava del slikarja Wernerja Berga. Pri tem gre za prikaz zgodnjih umetnikovih del — iz obdobja 1929—1952. Razstava je odprta do 20. novembra 1982, od ponedeljka do petka od 7.30 do 12.30 ure in od 14.30 do 18. ure, ob sobotah pa od 7.30 do 12. ure. Prisrčno vabljeni!

SLOVENSKI VESTNIK

5. 11. 1982

TRIJE ANGELI V VOJNIKU

Vojniško prosvetno društvo France Prešeren se bo v soboto v svojem kulturnem domu predstavilo s komediojo Bella Spevacka – Trome angeli. Scena in režija sta bili v rokah Toneta Zorka, občinstvu pa se bo v letosnjih prvih premieri predstavil 15-članski ansambel.

Upriporitev Treh angelov bo prav gotovo v dvorano doma pritegnila občinstvo, ki se vselej rado odzove k predstavam in prireditvam, ki jih pripravlja domače prosvetno društvo. Ob tej prvi premieri si igralci želijo le, da bi prišli v dvorano še tudi tisti številni krajanji, zlasti iz novega naselja, ki še nikoli doslej niso obiskali kakšne prireditve v Vojniku.

Komedijo bodo ponovili čez teden dni.

DVE PREMIERI V VOJNIKU

NT 22. 1. 1981

V soboto je na domaći oder prvič stopila mladinska igralska skupina in se predstavila z delom: Čarovnica, ki ni mogla biti zlobna. Delo je režirala Vlasta Kampus.

Polna dvorana je bila dokaz, da trud mladih ni bil zaman. Mladinska igra je bila namenjena osnovni šoli Vojnik. Predstavo bodo na domaćem održali ponovili.

Za naslednji dan, v nedeljo, pa se je z drugo premiero v svojem kratkem delovanju predstavila lutkovna skupina Lutke, ki jih je izdelala Marija Šantl, so ozivele pod režijskim vodstvom Toneta Zorka. Tudi ta igrica z naslovom Cencina zadeva, je bila mladim nadvse všeč.

PB

NT 25. 2. 1982

TONE ŽE BEOGRADSKIM IGRALECOM

MESTNO GLEDALIŠČE CELJE

Ponovitve "Utopijencev"

Četrtek 1. februarja ob 20
Sobota 3. februarja ob 20
Nedelja 4. februarja ob 15'30.

JOHANN N. NESTROY:

UTOPIJENCI

Veseloigra v treh dejanjih — Prevod Pavel Golia — Režija: Tone Zorko — Scena: Miloš Hohnjec

O S E B E :

Stefan Pečenka, pridobitnik	Branko Gonbač
Štifler Robič	Franjo Tonjutti
Senica	Tone Škerl
Vodetorva, vdova	Marinka Prece
Jaka Smola, klijavničar	August Sedej
Buča, rajemnik	Fedor Gradišnik
Katrica, njegova nečakinja	Draža Fazarinc
Notar	Tone Vrabl
Anton, služabnik pri Štefanu	Cvetko Vernik
Franc, služabnik prav tam	Franc Domjan
Micika, služabnica prav tam	Minka Podbrežnik
I. hlapec na posestvu	Franjo Cesar
II. hlapec na posestvu	Ivan Jeram
III. hlapec na posestvu	France Klobočar
Prvo dejanje doma pri Štefanu	

njegovi prijatelji	Marinka Prece
Senica	August Sedej
Vodetorva, vdova	Fedor Gradišnik
Jaka Smola, klijavničar	Draža Fazarinc
Buča, rajemnik	Tone Vrabl
Katrica, njegova nečakinja	Cvetko Vernik
Notar	Franc Domjan
Anton, služabnik pri Štefanu	Minka Podbrežnik
Franc, služabnik prav tam	Franjo Cesar
Micika, služabnica prav tam	Ivan Jeram
I. hlapec na posestvu	France Klobočar
II. hlapec na posestvu	
III. hlapec na posestvu	
Prvo dejanje doma pri Štefanu	

Napeve na verze Franja Roša uglasbil Ciril Rakuša.
Šramel kvartet vodi Ciril Rakuša. Scenarijo izdelalo
mestno mizarstvo pod vodstvom Karla Goloba in
lastna delavnica pod vodstvom odrskega mojstra
Franja Cesarija. Kostumi izdelani po načrtih Anuše
Sodnikove v Mestni šivalnici pod vodstvom Rajka
Košarja in Jožice Frece. Šepetalka: Tinka Svetelšek.
Lauljali: Riko Grobelnik, Razvedljiva: Ivo Umlak.

Prodaja vstopnic v soboto in poneviček od 16. do 18. ure za premiero, v sredo in četrtek od 16. do 18. ure za reprizo ter dve
uri pred pričetkom vsake predstave — Telefonska naročila na št. 81

WESTNO GLEDALIŠČE CENE

SCENARIJU IN KOSTUME
V. ŠTEFAN ZWEIG

Štefan Zweig:

Slovanski vitezovi

O S E B E :

Luitenant Fournes	Branko Grmhač
Količnik, njegova žena	Marija Goršičevna
Nočnarmi, intendantski oficir	Peter Božič
Ranterante, general, pozneje prvi konzul	Janez Škof
Berthnier, njegov adjutant	Milna Furman
Dupuy, komendant Kaire	Franc Minnik
Gospa Dupuy, njegova žena	Nada Božičeva
Descazes, advokat v Parizu	Fedor Gradišnik
Fonohé, policijski minister	Gustav Grobelnik
Prvi vojak	August Šćelj
Drugi vojak	Rado Smrečnik
Tretji vojak	Silvo Božič
Cetrti vojak	Bogo Kotnik
Prvi pisan	Tone Uršič
Drugi pisan	Franjo Tonjatij
Sluga pri Belli-Motti	Tone Vrahli
Orožnik	Karl Golob
Suga pri Fouchéju	Janez Drotz
Rečnik, strežni, orlovanec, delaroi, ljudstvo.	
Režija: Tone Zorko — Scena: Vlado Rijavec — Kostume izdelale Mestne občinske dežavnice pod vodstvom Jožice Frece in Rajka Košarja — Šlikarska dela izvornih I. Dečman Odrskih mojster: Franc Cesari — Lasuljar: Rihko Grobelnik Razprtanjava: Bogomir Les — Šopotalka: Tilen Svetelšek	

LJUDSKO GLEDALIŠCE V CEIJU

Sezona IV. 1948-49

Predstava 1, 2

Četrtek, 28. oktober 1948 ob 20.

JAKOB RUDDA

Drama v treh dejanjih

Spisal: Ivan Cankar

Režija: Tone Zorko

Insценација: Valo Bratina

NASTOPAJO

Jakob Rud, posestnik na Drenovem Karl Golob
Ana, njegova hči Marica Freccelova
Marta, njegova sestra Angelica Sadarjeva
Ivan Dolinar, slikar Gustav Grobelnik
Peter Broš, podjetnik in trgovec Franc Široknič
Dobnik, posestnik in gostilničar Tone Zorko
Alma, njegova hči Boždana Vičičkova
Koželi, inženir Bogo Kolnik
Justin, učitelj Ivan Seštar
Košuta, prešnji pisar Rudov Evgen Budryčić
Prvi delavec Milan Spiler
Drugi delavec Franc Kos
Vrši se na Drenovem okrog leta 1900.

PONOVITEV V TORK 2. NOVEMBER 1948 OB 20. URKI

Cene sedežem od 30 do 10 din — Predprodaja vstopnic 2 dni pred predstavo in na dan predstave due tiri pred pričetkom

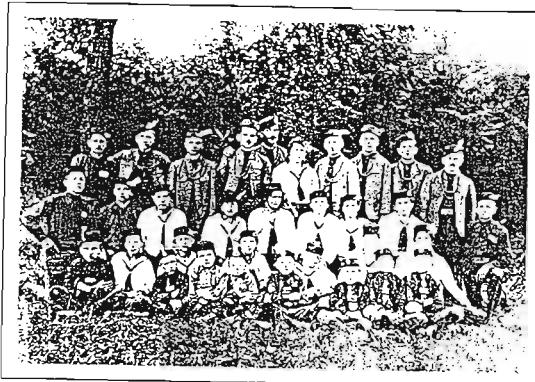

"12 POROTNIKOV" PRED VAGO (april 1998)

TONE ZORKO - ČLAN VOJNIŠKEGA SOKOLA

Vojniško Sokolsko društvo je v tridesetih letih več ali manj životarilo. S prihodom treh mladih učiteljev, pristašev sokolske miselnosti (Oskarja Venturinija, Tonega Zorka, Draga Rebernika) se je Sokol močno razmahnil in polno zaživel. Uvedli so namreč osnovno dejavnost organizacije - telovadbo za moške in ženske oddelke "dece, naraščaja in članstva". Poleg že obstoječega upravnega odbora je bil ustanovljen tehnični odbor z načelniki (Tone Zorko, Drago Rebernik), načelnicami (Marica Kvac, Nada Jošt) in vodniki oddelkov (Mimica Ozebek). Življenje društva je popestrila kulturniška sekcija z dramsko skupino (vodja Tone Zorko) in knjižnico (knjižničarka Marija Burdijan). V času nabiranja sredstev za zidavo sokolskega doma je bil ustanovljen gradbeni odbor z odličnim organizatorjem na čelu (Ivan Gorečan).

Sokoli iz Vojnika,
vaditeljica Nada Jošt

(Rebernik, Tone Zorko). Upravljal je tekoče delovanje društva, nadziral delo sekcij, vključeval »telovadeče in netelovadeče članstvo« in tvorno sodeloval s sosednjimi društvimi. Vodil ga je starosta (Julijan Šinigoj). Člani so se med seboj nagovarjali z bratje in sestre, se pozdravljali s pozdravom "Zdravo" in ob svečanostih nosili kroj z značilno rdečo srajco.

Tehnični odbor je vodil vso telesno vadbo oddelkov dvakrat na teden. Vključil je tudi del lahke atletike (skoki, teki, meti) in igro odbojka. Košarka v tistem času še ni bila znana. Telovadili so po češkem 'Tyrševem sistemu', z enojnim izrazoslovjem, kar je omogočilo, da so vsa društva delovala enotno in tako zlahkoto sodelovala ali pa pomagala drug drugemu. Vojniški Sokol je imel tekmovalno vrsto na visokem orodju (Drago Rebernik, Valentin Gorenšek, Emil Trstenjak, Ivan Jančar, Miran Kraner, Tone Zorko) in tekmovalni odbojkarski tim. Letno so bili organizirani pregleiani nastopi oddelkov s prostimi (razgibalnimi) vajami in na orodju z oceno delovanja.

Kulturniška sekcija je vključevala dramsko skupino z zelo nadarjenimi igralci in knjižnico s 300 knjigami. Skupino je sestavljalo trdno jedro igralcev (Ivan Gorečan, Rezika Gorečan, Justa Ribič-Ankele, Valentin Gorenček, Drago Rebernik, Franc Felicijan, Krista Rošer, Josip Viktor, Tone Zorko), ki so na leto z režiserji (Ivo Kuhar, Viktor Kokalj, Tone Zorko) pripravili tudi do tri predstave z več ponovitvami. Repertoar je vseboval klasiko, angažirane izpovedne igre, vse do bulvark. Med drugimi naj omenimo klasiko: Cankar, Jakob Ruda; Meško, Mati; Gangl, Sin; Govekar, Vdova Rošlinka; Jurčič, Deseti brat; angažirane igre: Konjeniška patrulja, Bratje sv. Bernarda, Dva ducata rdečih vrtnic, Vesela božja pot; bulvarke: Kava, Turške kumare. Tu bi veljalo omeniti, da nekaterim strukturam v Vojniku program in izvedba nekaterih del ni bila všeč in so zahtevali strokovno oceno nadležne politične oblasti. Poleg precejšnje pozornosti okolice in dviganja prahu, pa se je vse mirno izteklo.

Glede na naraščajočo dejavnost in uspehe je delo, zlasti pa osnovna dejavnost - telovadba, zelo trpela zaradi neustreznih prostorov. Telovadnica na šoli, kjer je Sokol gostoval, je bila v kleti, tako da višinsko orodje (drog, bradlja in krogi) sploh ni prišlo v poštev. Tudi arhivski material je bil spravljen posamično pri funkcionarjih. Zato so začeli razmišljati o lastnih prostorih in o gradnji

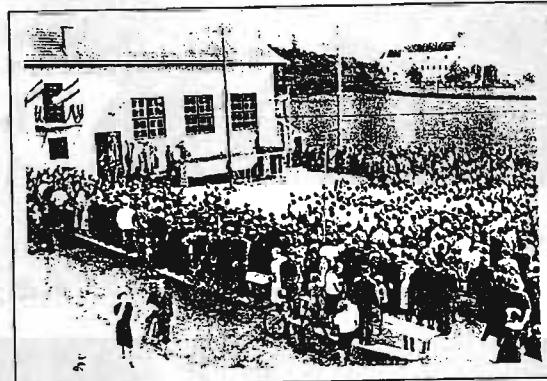
Sokolskega doma. Organiziran je bil spretno voden gradbeni odbor, ki je takoj začel z nabiralno akcijo, postrgal pridobljena sredstva vseh prireditev, organiziral tombolo, računal na prostovoljno delo in najel za manjkajoči del sredstev skromno posojilo, ki je bilo že v enem letu odplačano. Dom je bil v rekordnem času zgrajen na

travnati parceli, ki jo je društvo darovala družina Vrečer. Trud okoli te akcije pa je bil poplačan z botrino kralja Petra II. ob otvoritvi.

Sokolska organizacija naj bi bila sicer nepolitična, a se je slovenski Sokol nagibal k liberalni demokraciji, hrvaški k fašizmu (ustaštvo), srbski pa k velikosrbski hegemoniji dinastije Karadordevićev, ki si je izmisnila starešinstvo Zveze - kralju Petru II., tedaj sicer še mladoletnemu.

Tik pred drugo svetovno vojno sta v slovenski Sokol vdrlji dve frakciji in sicer fašistična - ljotičevska (prednjaci Celje) in marksistična (Ljubljana, Maribor), vendar se vojniškega Sokola nista dotaknili.

Okupator je društvo takoj razpustil, dom zaprl, arhiv uničil in skoraj vse funkcionarje aretiral in pregnal v izgnanstvo, največ v Srbijo, od koder so se vsi, polni nepredvidljivih dogodkov in vtipov, živi in zdravi vrnili.

Otvoritev
Sokolskega doma v
Vojniku

TONE ŽORKO OB IZIDU ŽBORNika „VOJNIŠKI
SVET V UTRIPU ČASA“

ZANIMIVO, PRIJAZNO ...

TONE IN RAZISKOVALKE

Zorko Anton, 18/9, 1911 v Kamenici

(R)

Příručka

A. Rubénovská

2x dárková plaketa (Zvěra k už. dlej.
80 výročí)

zkrátka tu obesek s plascticemi
(5 plasicí každá k 10 let -
když má 50 let plascticí)

več. jin. k výročnímu příručky - diplom
ob zásluh při likvidaci (a.p. za 8 letnice)
Výročí gr. b. Vojnařek, na č. 1998

B. Državna

orden za hrabství

orden za dosažení počádku

orden za dělo

orden pojmu Bl.P.

I. Masoví režisýři Vojnuk

po otevření:

Sluha dvou pánů Františka Mirandolina
Raastegreici 1. d. p. rovnice Kör

Vozel

Srahka

Sbytne stanování

Mas trýce angeli

Zákoník rozhýb

Sen ter tja

Robinson

5
2

I Rečije v profesionalni jazyce:

Fizika Družba
Operacija
Sistemski jazyk

II Veče rečje v zájazdové hudebnici

Dr.

Dom Bernadette Albe.

Pygmalion (rep. nizozemský)

Krajina Komediante

Veselí všem vše Matiček se deník

III Veče rečje pro dvojno v Logu ke:

Vesela lezja pot

Bratje sv. Bernadka

Začti brat

Koženáška potenciála

Mati (měška)

Sin (gang)

BESEDA PRIJATELJEV

Toneta Zorka je prvič pot zanesla v Vojnik leta 1933 kot učitelja, ker je bil nastavljen na takratni nižji gimnaziji v Vojniku. Po kratkem službovanju ga je pot vodila drugam. Leta 1968 se je zopet pojavil v Vojniku, toda takrat kot pomočnik režiserja pri predstavi "Sluga dveh gospodov", ko je pomagal ga. Mileni Štokojnik. Takrat je spoznal nove igralce in se odločil, da bo postavil na oder novo predstavo. To so bili "Razstrganci". Nato so se vrstile predstave, kot so: "Snaha", "Vozel", "Skupno stanovanje", "Zakonski vrtljak". Nato je bil nekaj let premor. Ponovno se je odločil, da bo režiral predstavo "Naši trije angeli". To je bila tudi ena najboljših predstav, saj smo z njo izvedli skupaj 20 gostovanj, med drugim smo se predstavili leta 1989 tudi v Pliberku v Avstriji. Po štirih letih premora smo se na pobudo Francija Korošca odločili, da zaigramo predstavo "Sem ter tja", za pomoč smo prosili Toneta Zorka, ki je potem celotno predstavo postavil na oder. Zadnja predstava pa je bila "Krčmarica Mirandolina". Od takrat je minilo več kot 10 let, ko se je odločil, da s svojimi nekdanjimi igralci postavi na oder predstavo "Dvanajst porotnikov". To naj bi bila njegova zadnja predstava, ali tako rekoč njegovo "doživljensko delo". Premiera naj bi bila 5. junija 1998, ponovitev pa 7. junija 1998. S Tonetom je bilo delo zanimivo, strokovno izpopolnjeno. Zahteva določen red, kar je pogoj za uspešno delo. Zelo rada sem igrala pod njegovim vodstvom. Vsaka predstava pa mi pusti lepe spomine.
Hvaležna sem Tonetu Zorku za ves njegov trud in vztrajnost.

Marica Volasko

Zorko Tone

Njegov lik drsi skozi desetletja najinega znanstva.

Vidim ga, kako stopa pokončno med stoli kulturnega doma, kako se počasi povzpne na oder in daje navodila igralcem.

Vidim ga kako stoji zmagošlavno in skoraj ponosno ob koncu predstave, s svojimi soigralci ob bučnem aplavdiranju publike.

Čujem ga, kako jih z izbranimi besedami nagovori in aplavz se podvoji....

Čujem ga, kako mi prijazno in skoraj s spoznavanjem jasnovidca daje napotke za delo v kulturnem društvu, kako me hrabri in ob tem ohranja na obrazu izraz prepričanosti v lastne besede.

Čutim stisk njegove roke, ki mi jo je ponudil v pozorno zahvalo in veje iz nje plaha toplina poštene človeške duše.

V mislih podoživljjam veliko delo, ki ga je daroval velikodušno za kraj in prebivalce Vojnika, podoživljjam pa tudi vse njegove majhne daritve, ki so mu plemenitile življenje in jih je zvesto polagal na oltar darovanja.

In neizmerno sem mu hvaležen, da je njegovo delo obrodilo sadove, ki so ostali v kraju in so še vedno vidni...

Naj bo tudi ta naloga del hvaležnosti, ki jo še vedno iskreno čutim do tega velikega človeka.

Morda tudi drugi?

Beno Podergajs

ZAKLJUČEK

Tone Zorko je osebnost, ki že ob prvem stiku da vtis mogočnega človeka, umetnika v krhki podobi svojega telesa. Živahnost njegovih oči in govorice te seznaní, da je to človek, ki se kljub svojim 87. letom izredno dobro spominja vsakega trenutka v svojem življenju.

Ugotovili smo, da ga nekako spremišljajo številka tri:

bili so trije otroci,
bil je trikrat poročen,
pomembni so trije amaterski odri,
tri leta je živel v izgnanstvu,
trije pomembni dogodki v decembru,
njegov sin je tretji Anton v družini Zorko,
preživel je tri vojne.

Ob vprašanju, kaj svetujo mladim, da ne bi zašli na stran poti, je rekел, da mora mlad človek vedeti, kaj želi, da mora delati, si postaviti cilj in veliko potovati, da sam ugotovi, da je najlepše doma. V objemu vonja tobaka, ki se vije iz njegove pipe, se vijejo spomini na zelo plodna leta njegovega življenja, ki se nadaljujejo z delom "12 porotnikov". Za življensko delo je lani prejel Bronasti grb Občine Vojnik.

Vesele smo, da smo imele priložnost pogovarjati se s tako markantno osebnostjo, ki sam zase pravi, da je v vseh pogledih realist, da je malce starokopiten vendar velik optimist in ljubitelj vsega lepega.

LITERATURA IN VIRI:

Knjige: **Branko Gombač:** Ves ta svet je oder (1996)
                  Bogdan Kolar: Vojniški svet v utripu časa (1997)

Časopisi in revije:
                  Novi tednik, 25.2.1982
                  Nova obzorja 5/1951
                  Ljudska pravica 12.4.1951

Pisni viri: **Arhiv SLG Celje**
                  Zgodovinski arhiv Celje
                  Arhiv KUD FP Vojnik
                  Raziskovalna naloga Gledališki režiser
                  Tone Zorko 1997

Ustni viri: **Tone Zorko**
                  Marijana Zorko
                  Marica Volasko

                  Beno Podergajs